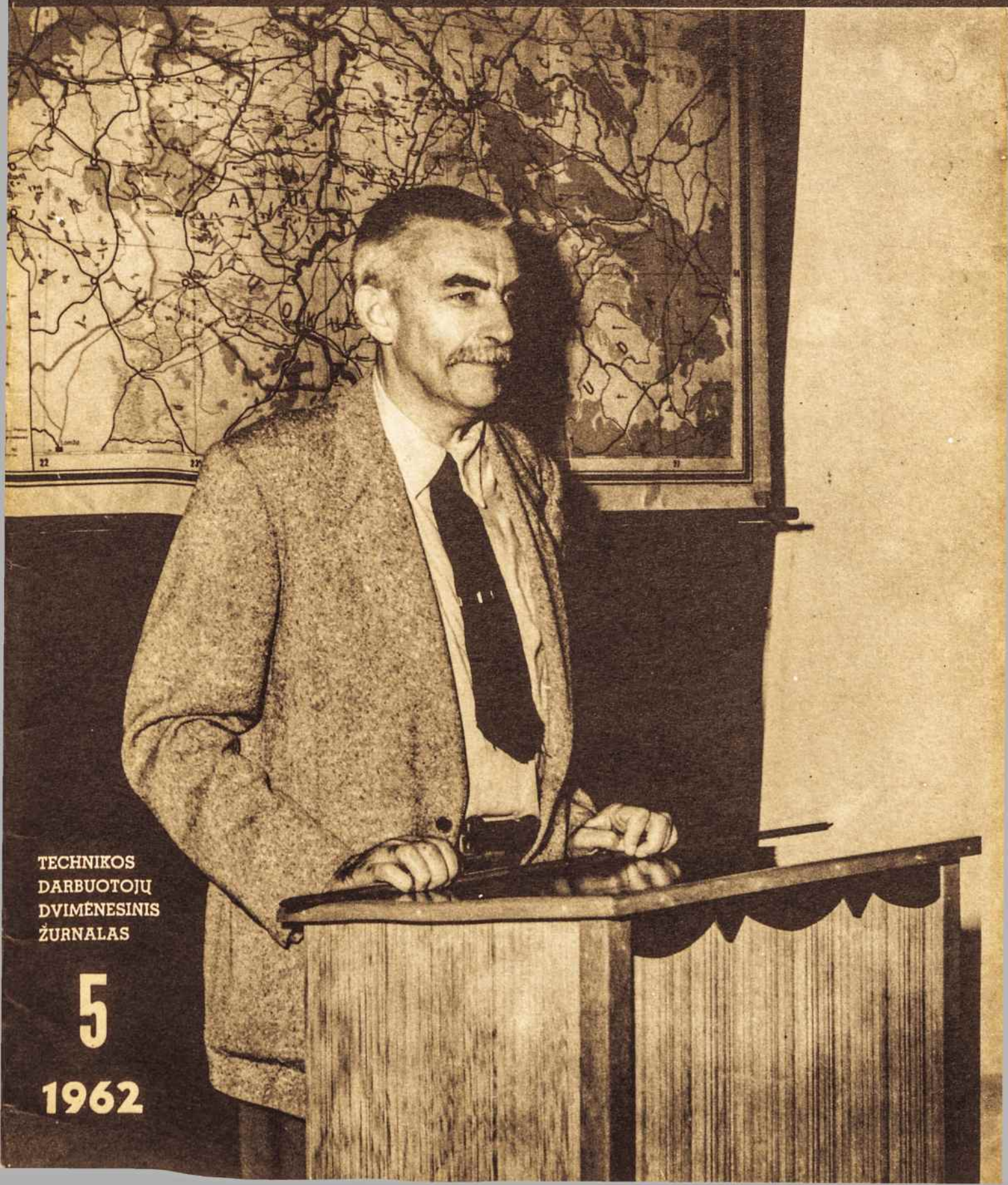


# TECHNIKOS ŽODIS



TECHNIKOS  
DARBUOTOJŲ  
DVIMĖNESINIS  
ŽURNALAS

5

1962



**TECHNIKOS ŽODIS****THE ENGINEERING WORD**

Isteigtas 1951 m.

Est. 1951

Leidžia: Amerikos Lietuvių Inžinierių ir Architektų Sąjungos Chicagos skyriaus Technikinės Spaudos Sekcija.

Published by American Lithuanian Engineers and Architects Association, Inc. Chicago Chapter Technical Press Section.

Prenumerata \$5 metams

Yearly subscription \$5.

**PLIAS IR ALIAS ORGANAS**

Atsakingasis redaktorius: V. Pavilčius, 2103 W. 67th Place, Chicago 36, Ill., USA (redakcijos adresas)

Redakcinė kolegija: K. Kaunas, G. J. Lazauskas, V. Pavilčius, J. Rimkevičius, D. Šatas ir D. Tijūnėlis.

Atstovai: PLIAS C. V-bos prof. S. Dirmantas, ALIAS C. V-bos D. Šatas ir ALIAS Chicagos skyriaus A. Pargauskas.

Techn. redaktorius: J. Slabokas

Administratorius: K. Paukštys, 6513 So. Campbell Ave., Chicago 29, Ill., USA.

**TECHNIKOS ŽODŽIO ATSTOVAI**

ANGLIJOJE: J. Vilčinskas, 37 Gowrie Rd., London SW 11, England.

AUSTRALIJOJE: 1. B. Daukus, 273 Cooper Dd., Yagoona, Sydney, N.S.W. Australia.

2. J. Riauba, 9 Harrow St., Brighton Gdns. South Australia.

KANADOJE: 1. P. Lelis, 123 Beatrice St., Toronto, Ont., Canada.

2. V. Stankevičius, 4900 Grand Blvd., Montreal 29, P.Q., Canada.

BRAZILIJOJE: Z. Bačelis Caixa Postal 9102, Sao Paulo, Brasil, S.A.

KOLUMBIJOJE: J. Kalėda, Apartado Aereo 1720, Medellin, Colombia, S.A.

J. A. V-bėse:

1. Z. Gavelis, 897 E. Broadway, So Boston, Mass.

2. K. Krulikas, 93—11, 114th St. Richmond Hill 18, L. I., N. Y.

3. A. Semėnas — "Daina" Electronics, 3321 So. Halsted Street, Chicago 8, Ill.

4. S. Juzėnas, 15491 Ward St., Detroit 27, Mich.

5. A. Jurskis, 1313 W. Jerome St., Philadelphia 40, Pa.

**T U R I N Y S***Prof. dr. inž. Steponas Kolupaila* ..... J. V. DANYS*Lietuvių mokslo darbai* ..... R.P.; D.Š.*ALIAS septintasis suvažiavimas**ALIAS C.V. pirmininko J. Jasiukaičio žodis**ALIAS ateities perspektyvos* ..... A. DAMUŠIS,*J. RIMKEVIČIUS, D. ŠATAS**Reikia Lietuvių Tikslųjų Mokslų**Akademijos* ..... A. NASVYTIS*Mūsų gretose**Technikinė apžvalga**Spaudos apžvalga***C O N T E N T S***Prof. Dr. Eng. St. Kolupaila* ..... J. V. DANYS*Scientific Works of Lithuanians* ..... R.P., D.Š.*The Seventh Convention of the American Lithuanian Engineers and Architects Association held in Detroit, Mich. on September 1-2, 1962 (Summary of Proceedings and Activities, Address by J. Jasiukaitis, Resolutions, e.t.c.).**Technical Briefs**Our Activities**Recent Publications***VIRSELYJE:** *Prof. dr. inž. Steponas Kolupaila***COVER:** *Prof. Dr. Eng. Steponas Kolupaila*



# TECHNIKOS ŽODIS

---

 XI METAI
 

---

 1962 M. RUGSĖJIS - SPALIS
 

---

 NR 5 (77)
 

---

*Mielą Bendradarbį prof. dr. inž. STEPONĄ KOLUPAILĄ intensyviame mokslo ir kultūros darbe sulaukusį 70 metų amžiaus nuoširdžiai sveikiname. Daug, daug šviesių, našių ir laimingų metų.*

*Technikos Žodžio Redakcija ir Administracija*

## PROF. DR. INŽ. \_STEPONAS KOLUPAILA

### SEPTYNIASDEŠIMTIES METŲ SUKAKTIS

(1892. IX. 14 — 1962. IX. 14)

Žmogaus gyvenimas pajvairinamas didelių ir mažų įvykių, kartais kasdieninės reikšmės, kartais istorinės reikšmės. Bet yra žmonių, kurie patys gyvenimą pajvairina, išlieka aukščiau mažų ir didelių įvykių, įneša gyveniman savo įnašą ir lieka kitų atmintyje; jie yra kūrėjai.

Prof. Kolupailos septyniasdešimt metų buvo pilni įvairiausių įvykių, daug jų yra istorinės reikšmės, jis pats per tą laiką nuveikė neišpaskaitytai daug, ir kartu jis buvo tų tarpe, kurie stengėsi įnešti ir įnešė naujo žmonių gyveniman. Mes mėgstame savo inžinierinę profesiją bene daugiausia dėl to, kad tai kuriančioji profesija ir mes ypatingai džiaugiamės ir didžiujamės tais savo bičiuliais, kurie savo kūryba pakyla aukščiau kasdieninės būtenybės.

Prof. Kolupaila yra kūrėjas, naujų kelių ieškotojas, bet mums kaip ir tūkstančiams kitų, jis dar buvo inžinerijos mokytojas, inžinieriaus charakterio formuotojas. Kilnus mokytojo darbas dažniausiai visai pamirštamasis, nors jo auklėtinių laimėjimai ir pasiekimai iš tikrųjų yra ir jo laimėjimai. Bet mes neturime mato ateičiai matuoti, o vėliau kažkaip greičiau pamirštame kas buvo gera nei kas buvo bloga. Taigi, ir prof. Kolupailos 45 metų akademinio mokymo vaisių negalima išmatuoti, tik galima jausti iš jo auklėtinių pasiekimų.

Jaunos dienos visada pilnos entuziazmo, dažnai kūrybinio entuziazmo, bet entuziazmas išblėsta metams bėgant. Ar tai žmogaus sustingimo, senatvės ženklas? Bet prof. Kolupaila entuziazmo dar niekad netrūko. Ar jis buvo 30, 50 ar ir dabar 70 metų, visada buvo pasinėręs į darbų, pilnas planų ateities darbams, visada pilnas jaunatvės dvasios. Šis entuziazmas užkrėsdavo studentus, padarėdavo juos imtis originalių temų diplominiams darbams, bei vėliau nebijoti imtis naujų projektų gyvenime.

Su nuostaba ir pasigėrėjimu žvelgiame į prof. Kolupailos prabėgusius 70 metų, į tą be galo ilgą atliktų darbų grandinę. Iš tikrųjų tai reikalauja monografijos, ir šių kelių buvusio studento ir bendradarbio minčių yra permaža tikrai prof. Kolupailos gyvenimo apybraižai.

Nežinau kas galutinai paveikė prof. Kolupailą pasirinkti inžinieriaus profesiją, bet prisimenu jo pasikalbėjimą su studentais bene prieš 25 metus. "Mane dar labai jauną imponavo pastatų atvaizdai, planai, žemėlapiai su kaligrafiškais užrašais, ir buvau labai nustebęs, kai man pasakė, kad tai žmonės padarė, ne mašinos. Ir tie žmonės — tai inžinieriai-architektai.

Ir visi prof. Kolupailos darbai, — dažnai pats darydavo projektų brėžinius, nomogramas, vinjetes savo knygoms, — pasižymi giliu sko-



ningumu, tvarkingumu, logišku sistematingumu. Malonu pažvelgti į kiekvieną jo išleistą ar redaguotą leidinį. Mums studentams jo ir kitų tuolaikinių mūsų profesorių šventas įsitikinimas, kad inžinieriaus darbas turi būti gerai atliktas giliai įstrigo mūsų sąmonėn, ir mes visam gyvenimui išsigijom tą jausmą, — ką inžinierius daro, turi būti gerai padaryta. Tai kartais vadinama profesine etika.

Prof. Kolupailos gabumai ir darbštumas pirmiausia buvo atžymėti aukso medalio atestatu baigiant Mintaujios gimnaziją 1911 m. Toliau, baigus Geodezijos Institutą Maskvoje sekė išrinkimas ruoštis profesūrai, — nepaprastas laimėjimas tų laikų Rusijoje asmeniui ne rusų tautybės. Paskiriamas Instituto profesoriumi 1919 m., ir prasideda ilgametė universiteto dėstytojo karjera, daugelio studijų, knygų rašymas.

Tada jau parašoma pirmoji „Hidrometrija“ (1918, 268 p., rusų kalba), pirmoji „Hidrometrijos trumpa bibliografija“ (1921, 68 p., rusų kalba). Nelengvi buvo metai gyventi, dar sunkesni kurti ir išspausdinti revoliucijos suirutės fone. Tai buvo laikai, kada kai kas „atrasdavo“, kad bibliotekų knygos gali pakeisti trūkstamas malkas krosnims kurenti. Prof. Kolupailos pagarba knygoms buvo perdidelė, todėl ryždavosi šalti nei naudotis šiuo „atradimu“, bet jis sako „atrado“, kad rūpestingai išskalbtas vartotas drobinis braižymo popierius galėjo būt panaudotas vystyklams, kurių taip trūko jaunoms šeimoms...

1921 m. parvažiuoja į Lietuvą ir pradeda pionieriaus-kūrėjo darbą eilėje mokslo institucijų. Dėsto Dotnuvos Žemės Ūkio technikume, Kauno Aukštesniojoje Technikos mokykloje, nuo 1922 m. — Lietuvos Universitete.

Hidrologijos ir Hidraulikos Katedra pastatoma aukštam lygyje. Kabinetas turėjo moderniausių matavimo instrumentus, praktiškai visas vokiečių ir rusų kalbomis knygas ir žurnalus liečiančius hidrologiją ir hidrotechniką. Pačios kabineto sienos buvo nuklotos įdomia ir labai gausia vandens matuoklių kolekcija. Puiškus konstruktyvus dėstymas patraukia studentus, ir net teoretiškoji hidraulika pasidaro studentams patraukli, kažkaip nebauginanti, suprantama. Tuo tarpu, pavyzdžiui, Latvijos universitete gero hidrauliko skaitomas tos pačios apimties kursas buvo laikomas vienu iš sunkiausių egzaminų.

Nelengva patraukliai dėstyti, padaryti dalyką studentui nepersunkiu ir kartu išlaikyti aukš



*Prof. S. Kolupaila (1929 m.)*

tą reikalavimų standartą. Prof. Kolupaila tai pasiekia bene tuo, kad savo dėstyje stengiasi teoretinę dalį kaip galima greičiau sujungti su praktiniu pritaikymu. Todėl pratybos padaromos svarbia dėstyje dalimi, bet, gal svarbiausia, studentas aktyviai įjungiamas į problemų sprendimą. Ypatingai tai buvo galima jausti hidrometrijos dėstyje. Be to, studentas yra patraukiamas, kai jaučia, kad dėstytojas savo dalyką ne tik gerai žino, bet jį tikrai myli ir kartu neturi intencijos nuvertinti kitas mokslo disciplinas.

Kaip dėstytojas prof. Kolupaila turėjo pasiekimą visose mokyklose ir visuose kraštuose. Notre Dame Universiteto specialiuose vasaros kursuose būdavo klausytojų, kurie nebuvo inžinieriai ir nemanė specializuotis hidrometrijoje, bet specialiai klausydavo hidrometrijos, kad susipažintų su dėstyje metodu.

Be pionieriaus darbo mokslo įstaigose ėmėsi ir praktiškos inžinerijos organizavimo atsistatymo Lietuvoje. Suorganizuoja Hidrometrinį Biūrą prie Susisiekimo Ministerijos ir jam vadovauja iki išaugina kvalifikuotų technikų ir inžinierių, kuriems perduoda Biūro vadovavimą ir pats giliau atsideda mokslo studijoms. Hidrometrinis Biūras atlikdavo visų Lietuvos upių matavimus ir iki karo išleido tris didžiulius „Metraščius“, daugumoje redaguotus prof. Kolupailos.

Nepriklausomos Lietuvos universitetų darbo sąlygos buvo geros, leido daug laisvės dėstyto-



jams, skatindavo mokslo darbus, ir tai buvo turiningiausi prof. Kolupailos metai. Parašo eilę mokslinių studijų, pradeda rašyti vadovėlius, dalyvauja daugelyje tarptautinių konferencijų įvairiose šalyse, įskaitant ir JAV, kruopščiai seka pažangą savo srityje. Konferencijose yra aktyvus dalyvis, joms patiekia daug savo darbų.

Originalus metodas skaičiuoti žiemos debitus ir nuotakius pirmiausiai paskelbamas 1928 m., toliau tobulinamas, išspausdinamas daugelyje kalbų, ir dabar yra žinomas daugelyje kraštų. Monumentalinis veikalas apie ilgamečius hidrometrinius matavimus "Nemuno matavimai Smalininkuose 1811-1930 metais", 1930, 376 p., išleidžiamas lietuvių ir vokiečių kalbomis ir buvo šaltinis daugeliui studijų.

Ir tik po 20 metų dėstymo ir studijų imasi rašyti ir išleidžia kapitalinę "Hidrometriją", (2 tomai, 1939-40, apie 900 p.). Per ilgus metus surinkta gausi medžiaga buvo atydziai išstudijuota, pats veikalas labai sistematiškai, vaizdžiai parašytas, knyga puikiai išleista. Europos hidrologijos mokslininkai knygą sutiko labai palankiai. Žymus Latvijos hidrotechnikas P. Stakletoj rašo, kad knygą reikia versti į vokiečių prancūzų, rusų ir anglų kalbas, o Vokietijos žymus hidrologas ir instrumentų konstruktorius dr. L. A. Ott pasiūlo praktiškas sąlygas vertimui į vokiečių kalbą ir užtikrina išleidimą. Deja, karo įvykiai ir ankstyva dr. Ott mirtis nutraukia visus planus.

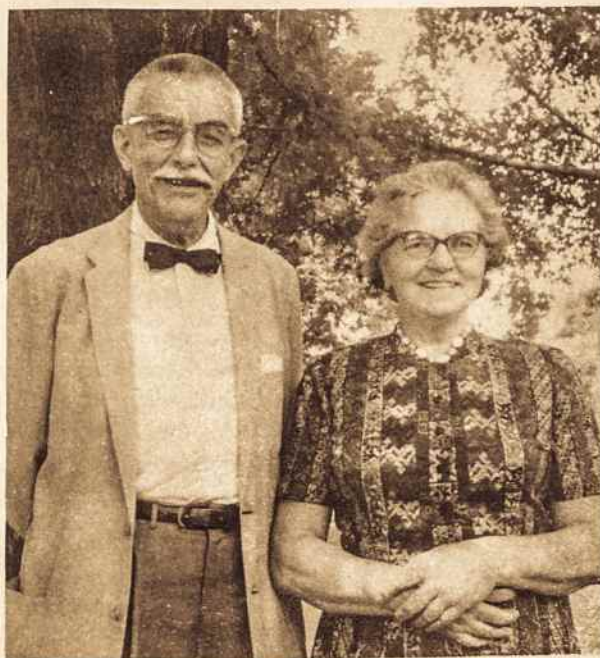
Karas, okupacijos stabdo betkokią laisvą veikimą, dusina ir mokslinę kūrybą, ir pagaliau išbloškia iš tėvynės į Vokietiją. Ir vėl keletas sunkių metų ir materialiai, ir moraliai, nes dvasinės vertybės laikinai smarkiai nuvertinamos, bet prof. Kolupaila tęsia mokslinį darbą, dažnai laboratorijose ir kitur dirba grynai mokslui be jokios materialinės naudos sau. Renka medžiagą hidrometrinei bibliografijai, aktyviai prisideda prie naujo tipo hidrometrinio malūnelio sukonstravimo Ott firmoje, Kemptene, dienas praleidžia hidraulinėje laboratorijoje studijuodamas specialias problemas. Kartu nenutraukia savo pamėgtojo dėstytojo ir jaunimo techniško auklėtojo darbo: suorganizuoja aukštesnius technikos kursus Kemptene, dėsto gimnazijoje, akademiniuose kursuose. Taip pat išleidžia "Hidraulikos" vadovėlį (1947, 288 p.).

Atvykęs į JAV 1948 m. į Notre Dame universitetą, pradeda kitą naują savo gyvenimo, akademinio dėstymo ir mokslinių studijų etapą. Naujos, neįprastos gyvenimo sąlygos, kalbos sunkumai nugalimi, greitai atsistoja į normalų

gyvenimo kelią ir vėl prasideda produktyvi kūryba. Notre Dame Universitete įrengia modernią hidraulinę laboratoriją, sėkmingai dėsto įvairius dalykus, dalyvauja moksliniuose susižiavimuose su savo studijomis, dalyvauja mokslinių žurnalų diskusijose (ASCE Proceedings ir k.). Viena iš didesniųjų studijų buvo "Early history of hydrometry in the United States", (Journal of Hydr. Div., Proceedings, ASCE, 1960, pp. 1-51). Pripažinimas vėl ateina, Universiteto vadovybė daro retą išimtį, pratęsia dėstymą keleriems metams po jau vadinamojo pensijos amžiaus ir paremia kito monumentalinio veikalo išleidimą. Tai — "Bibliography of Hydrometry, (1961, 975, XXIII), dedikuota "Tėvų žemei — Lietuvai".

Šio veikalo paruošimas reikalavo nepaprastai daug darbo, nuolatinio literatūros sekimo per ilgus metus, išsamaus hidrometrijos žinojimo ir didžio pasiryžimo ištesėti. Pradžia buvo padaryta prieš 40 metų, bet karai pražudė daug surinktos medžiagos, ir tik 1945-48 m. Vokietijoje pasinaudojant Miuncheno Deutsches Museum ir A. L. Ott Kemptene bibliotekomis padaryta nemaža pažanga. Kartotekoje buvo padaryta 8,000 įrašų. Amerikoje studijos buvo tęsiamos ir po dešimties metų kartotekos įrašų skaičius pasiekė 22,000. Iš jų išrinkta ir į bibliografiją patalpinta apie 7,400 veikalų, paminėta 4,500 asmenų. Žinant, kad tai vieno žmogaus darbas ir kad 90% literatūros buvo autoriaus asmeniškai peržiūrėta, pajuntame koks milži-

*Profesorius su Ponia.*







Profesorius savo 70 m. gimtadienį (1962)

niškas darbas yra tarp šios knygos drobinių viršelių. Ilgus metus ši knyga bus hidrometrinės informacijos šaltinis inžinieriams ir mokslininkams, o kai ateityje kas norės šį darbą tęsti, tai nereikės žvelgti pora šimtmečių atgal; galės pradėti nuo ten, kur prof. Kolupaila sustojo.

Gražiai ir tiksliai veikalo esmę charakterizuoja Notre Dame Universiteto prezidentas T. M. Hesburgh: ...tai pastangos... ..."išlaikyti praeities žinojimą ir praplėsti žinojimo horizontus ateityje".

Prof. Kolupailos asmenybės eskyzas būtų labai nepilnas, jei apsiribotume tik jo inžinierinių ir mokslinių pasisėkimų apžvalga.

Prof. Kolupaila mėgsta ir myli žmones, jaunimą, todėl mielai bendrauja, visada prisideda prie kiekvieno tauraus tikslo, kai tik į jį kreipiamasi. Kaip ir visi humanistai ir didžiai tolerantiški žmonės, jis greitai sutiktus žmones padaro savo bičiuliais. Bet būdamas visuomenininkas, savo visuomeninko veiklą apriboja kultūrine, humanistine veikla.

Lietuvos elektrifikacijos problemoms buvo atidavęs savo širdį ir per visus Nepriklausomybės metus kovojo, — taip kovojo, — už jos įgyvendinimą. Populiarino Lietuvos upių vandens jėgos išnaudojimą, pats paruošė hidrologinę medžiagą eilei būsimų hidroelektrinių, padėjo paruošti hidrotechnikos specialistus išrūpindamas jiems komandiruotes, aktyviai dirbo Lietuvos Energijos Komitete. Būdamas Statybos Fakulteto dekanas, 1940 m. daug prisidėjo prie Hidrotechnikos - Melioracijos ir Geodezijos skyrių suorganizavimo universitete.

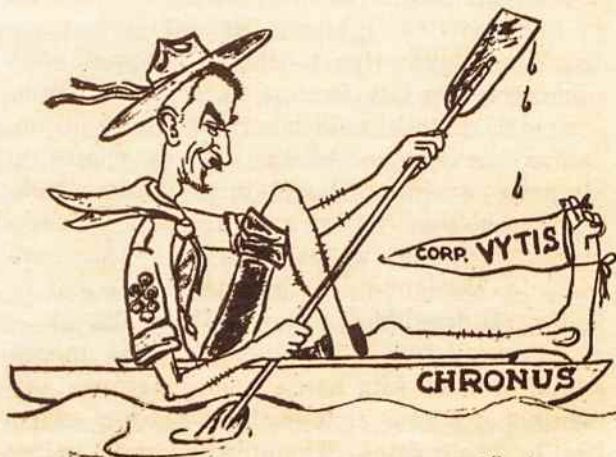
Neįmanoma išvardinti visas draugijas, organizacijas ar sambūrius, kuriuose dalyvavo, bet

kultūrinio - visuomeninio veikimo apimtį galima pailiustruoti paminint šias organizacijas: Lietuvių-Švedų draugija, Kalinių Šelpimo draugija, Foto mėgėjų draugija, skautų organizacija ir p. Visose organizacijose būdavo aktyvus dalyvis, dažnai valdybų narys.

Foto mėgėjų ankstyvą sąjūdį ne tik organizavo, rėmė ir jam pirmininkavo, bet buvo didelio skaičiaus premijuotų nuotraukų autorius. Pirmas Lietuvoje pradėjo plačiau naudoti spalvotą filmą ir šioje srityje buvo bene keliolika metų ankstyvesnis pionierius, kaip kad foto mėgėjai eilėje kitų pasaulio kraštų. Spalvuotus filmus naudojo ne tik savo malonumui, bet svarbiausia "Gražiosios Lietuvos" populiarinimui. Puikūs Lietuvos upių, ežerų ir miškų vaizdai ilgus metus žavėjo tūkstančius ižurovų. Pakvietimų demonstruoti buvo per daug, bet stengdavosi neatsisakyti, ir aplankytos vietovės ir žiurovų įvairumas buvo nepaprastas. Štai autorius kviečiamas rodė gražiąją Lietuvą Turniškių prie Vilniaus hidroelektrinės statybos personalui ir darbininkams (1940), ir pora šimtų sulenkėjusių vilniečių buvo sužavėti Lietuvos gamtos gražumu, miestų švarumu, naujos statybos modernišku; neatsisakydavo savo laiko paaukoti ir rodyti tėvynės pasiligiems tremtiniams (Augsburg 1946).

Santykiuose su kitais žmonėmis prof. Kolupaila, berods, laikosi tos pažiūros, kad kiekviename žmoguje reikia įžiūrėti tik taurius asmenybės bruožus, kiekvienas kūrybinis užsimojimas turi būti paremiamas, padrašinamas. Tai buvo bene akstinas aktyviai dalyvauti kalinių šelpimo organizacijose, išklausti kiekvieną karo pabėgėlį, tremtinį, ir stengtis kiekvienam

Taip dail. V. Raulinaitis prisimena prof. sktn. Steponą Kolupailą keliaujantį Nemunu.



V. Raulinaitis



padėti. Tūkstančiai pažįstamų ir nepažįstamų, įvairiausių tautybių yra prašę patarimo, pagalbos ir esu tikras, kad niekad neatsisakė jiems padėti, jei tik galėjo.

Akademikų skautų įtrauktas į skautų veikimą jau ne visai jaunosiose dienose, prisidėjo visa širdimi, nes širdis buvo ir yra jauna, skautiška. Labai aktyviai dalyvaudavo ir vadovaudavo baidarių kelionėms Lietuvos upėmis ir ežerais, ir pats padarė daug atskirų iškilų; tai buvo ir sportas, ir pramoga, ir bendradarbiavimas su jaunimu, ir mielas upių ir ežerų tyrinėjimas savo mokslinių studijų paryškinimui.

Dar nesutikau ir vargu ar sutiksiu kas žinotų tiek daug apie Lietuvos upes ir ežerus kaip prof. Kolupaila. Jas ne tik studijavo iš žemėlapių išmatavimų, bet galima sakyti "išbraižiojo" savo gausiomis iškilomis į gamtą.

"Nemuno" monografija yra viena iš tų retų knygų, kurios pilnas antras leidimas buvo išleistas JAV (1940, 1950, 237 p.). Nevėžis yra kita upė susilaukusi savo monografijos ("Nevėžis", 1936, 127 p.).

Jau šiame kontinente diskutuojant medžiagą Lietuvių Enciklopedijai, paabejojau, ar nebus sunkumų surasti pakankamai žinių apie Lietuvos upes, gamtą, geografiją nutrūkus mūsų ryšiui su gimtuoju kraštu. Prof. Kolupaila atsa-

kė: "Mano upių ir ežerų aprašymai nenutruks. Turiu mažą archyvą, nuotraukų, ir labai daug ką prisimenu". Galima buvo jausti, kad daug Lietuvos upių reliefiškai atsispindi jo nepaprastai geroje atmintyje.

Kitas didelis kultūrinis tautai palikimas tai bus prof. Kolupailos indėlis Lietuvių Enciklopedijai. Jau pirmosios enciklopedijos Lietuvoje, kaip ir dabartinės Amerikoje, buvo hidrologijos ir hidrografijos skyrių vedėjas, didelis jos rėmėjas, neatsisakantis parašyti ir iš ne savo srities, jei yra būtinas reikalas. Okupacijų laikais pritraukė daug naujų jaunų bendradarbių, iš kurių ir dabar nemažas skaičius daugiau ar mažiau prisideda prie dabartinės laidos.

"Bibliography of Hydrometry" įvade yra cituojami šie 18 š. prancūzų hidrauliko-mokslininko P. J. Bernard žodžiai: "Jei mano darbas nepraplečia šios svarbios mokslo šakos horizontų, — ko aš siekiu, — aš tikiu, kad jis bent padės tobuliau pritaikinti mokslininkų pastangas, padrąsins studijuojančius, ir šiuo pavyzdžiu juos įtikins, kad daugelis žymių talentų gali prisidėti prie gamtos mokslų progreso ir pademonstruoti žmogaus geniališkumo apimtį."

Mūsų prof. Kolupaila pasiekė šiuos tikslus.

**Juozas V. Danys,**

Ottawa, Kanada

## LIETUVIŲ MOKSLO DARBAI

*"Technikos žodis" norėtų bent trumpai paminėti lietuvių inžinierių ir mokslininkų darbus paskelbtus įvairioje technikinėje literatūroje. Kolegos prašomų patikrinti redakcijai — atsiųsti straipsnių, patentų ir mokslinių pranešimų kopijas ar santraukas.*

*Red.*

**R. Viskanta** ir R. J. Grosh neseniai paskelbė dvi studijas — "Effect of Surface Emissivity on Heat Transfer by Simultaneous Conduction and Radiation" ir "Boundary Layer in Thermal Radiation Absorbing and Emitting Media" tilpusias Didžiojoje Britanijoje spausdinamame žurnale — International Journal of Heat and Mass Transfer, 1962, I tomas, psl. 729-734 ir psl. 795-806.

Antroji — šilimos perdavimas tekančiam skysčiui (arba iš tekančio skysčio), kuris praleidžia, sugeria ir spinduliuoja šilimą. Abi studijos teoretinės. Pirmoji — temperatūros pasiskirstymas ir šilimos perdavimas nejudančioje medžiagoje, kuri pra-

leidžia šilimą, ją spinduliuoja, o taip pat jos dalį ir sugeria. Temperatūros pasiskirstymai parodyti grafiniais (diagramomis), o šilimos perdavimo charakteristikos tabelėse. Ši studija yra praplėtimas ir papildymas anksčiau jų paskelbto minimumo klausimu straipsnio.

**R. P.**

Cheminiai vaistų pavadinimai: **Joseph B. Jerome**. Journal of the American Pharmaceutical Association. Vol. NS 2, No. 6, 359-67 (1962).

Straipsnis parentas autorius kalba pasakyta American Chemical Society suvažiavime Washingtone, 1962 m. kovo 24 d. Autorius užima egzekutyvinę poziciją AMA Council on Drugs ir taip pat yra "Lithuanian Chamber of Commerce of Illinois" dabartinis pirmininkas.



Metalu pasidalinimas tarp skysto cinko ir švino. **Ričardas Kontrimas**, (Iowa State Univ., Ames, Iowa). Dissertation Abstracts 22, 3425-6 (1962).

Autoriaus diplominis darbas.

Magnetinės Co-Ni dangos. Tirpinių su pastoviais ir nepastoviais priedais tyrimas. J. D. Kresge, M. A. Sanborn ir **S. Šimoliūnas**, (IBM Corp., Endicott, N.Y.). Paskaita skaityta Electrochemical Society suvažiavime Bostone, 1962 m. rugsėjo 16-20 d.

Pastoviais priedais vadinami junginiai įdedami į elektrolitą dangos lygumo ir blizgėjimo pagerinimui. Nepastoviais priedais — hipofosfitai ir fosfitai duoda Co-Ni-P galvanines dangas. Nagrinėjami santykiai tarp elektrodų potencialo, įtampos, srovės tankumo ir varžos.

Magnetinės Co-Ni dangos. Dangų charakteris kaip proceso parametrų funkcija. J. D. Kresge, M. A. Sanborn ir **S. Šimoliūnas**. (IBM Corp. Endicott, N.Y.). Paskaita skaityta Electrochemical Society suvažiavime Bostone, 1962 m. rugsėjo 16-20 d.

Tyrinėtos magnetinės ir kristalografinės plonų dangų savybės ir jų priklausomybė nuo elektrolitinės vonios režimo: temperatūros, druskos koncentracijos, srovės tankumo, pH, priedų ir kt. Šios dangos yra skirtos magnetinio užrašymo juostoms.

2,2-difenil-1-pikrilhidrazino alkalinės druskos. John A. Weiland ir **Gailė A. Janušonis**, (Argonne National Laboratory, Argonne, Ill.).

Šiame darbe aprašytos alkalinių druskų sintezė ir jų optinės savybės.

2-isovaleril-1, 3 - indandiono nustatymas su 2,4-dinitrofenil hidrazinu. Calvin M. Menzie, **Vyto A. Adomaitis**, ir William L. Reichel. Analytical Chemistry 34, 516-186 (1962).

Pateikta analizės procedūra.

Poliaceteninių angliavandenių sintezė ir jų elektroninės savybės. Y. Okanato, A. Gordon. **F. Movsovičius**, H. Hellman ir W. Brenner (New York Univ., New York, N.Y.). Chemistry and Industry (London) 1961, 2004-6.

Straipsnyje aprašyta fenilacetileno polimerizacija, jo elektrinė varža ir kai kurios elektroninės savybės.

Triarylmetilo radikalų elektronų rezonanso spektras. **Henry Judeikis**, ir Daniel Kirelson (Univ. of California, Los Angeles, Cal.). Journal of American Chemical Society 84, 1132-4 (1962).

Šiame atominės fizikos srities darbe nagrinėtos p-chlorofenilmetilo ir jam giningų junginių spektrinės savybės. **D. Š.**

Taisyklingi izocianatų terminuoti polieteriniai uretano junginiai. **Adolfas Damušis** (Detroit, Mich.) ir Kurt C. Frisch. US 3.049.513 (Wyandotte Chemical Corp.). Patentas išduotas 1962 VIII 14.

Taisyklingi hidroksilu terminuoti polieteriniai uretano junginiai turintieji terciarinio azoto. **Adolfas Damušis** US 3.049.514. Patentas išduotas 1962 VIII 14.

Hidroksilu terminuoti polieteriniai uretano junginiai. **Adolfas Damušis**. US 3.049.515. Patentas išduotas 1962 VIII 14.

Taisyklingi hidroksilu terminuoti polieteriniai uretano junginiai. **Adolfas Damušis** US 3.049.516. Patentas išduotas 1962 VIII 14.

Šiuose keturiuose gimininguose patentuose yra aprašyta kai kurių poliuretano šeimos plastmasių sintezė ir savybės. Poliuretanoi yra plačiai vartojami kempinių, įvairių dangų, minkštų baldų ir elastomerinių produktų gamyboje.

Trinties užkrovėjai (Friction chargers). Ole G. Landsverk, **Zenonas Glodenis**, (Los Angeles, Cal.) ir Delbert L. Merriner US 3.047.748. (Landsverk Electrometer Co.) Patentas išduotas 1962 VII 31.

Patente aprašytas autorių sukurtas aparatas, skirtas naudoti elektros instrumentuose. **D. Š.**

#### OKUPUOTOJE LIETUVOJE

● Kauno Politechnikos Instituto statybos fakulteto dėstytojas K. Kaušinis Minsko Stalino vardo Politechnikos instituto Mokslinėje Taryboje apgynė disertaciją tema "Temperatūros - drėgmės faktorių įtaka išorinėms sienoms iš statybinės keramikos Lietuvos TSR" technikos mokslų kandidato laipsniui įgyti. (St. ir A., 1961.11)

● Sovietinės spaudos žiniomis dail. Antano Žmuidzinavičiaus 85 m. amžiaus sukaktį ir 60 m. kūrybinio darbo jubiliejų pernai atžymėjo ir Kauno Polit. Instituto dėstytojai ir studentai.

Nežiūrint amžiaus, prof. A. Žmuidzinavičius tebedėstė piešimą statybos fakulteto studentams.

#### TECHNIKINĖ APŽVALGA

● Ežeras netoli Nuernbergo V. Vokietijoje, iš kurio maitinama Haparg hidroelektrinė jėgainė, ima išsekti, nes vanduo prasisunkia pro dugną. Kad išgelbėjus jėgainę, į dugną reikia padaryti apie 1000 cemento, molio ir vandens mišinio išvirkštimų. Darbą atliks Jugoslavijos firma Elektrosond, kuri šioje srityje jau turi patyrimo. Ežero dugne, kas 12 pėdų bus išrėžtos 30 pėdų gilumo skylės, kurios bus užpildytos mišiniu, aukšto spaudimo vamzdžiais įpompuotu. Kai mišinys sukietėja, plyšimai ir skilimai dugne pranyksta. **P**





*Suvažiavimo atidaromojo - iškilmingojo posėdžio prezidiumas.*

*Foto J. Gaižučio*

## ALIAS SEPTINTASIS SUVAŽIAVIMAS

Šiam suvažiavimui nemaži parengiamieji darbai ir šeiminkų pareigos atiteko maloniems mūsų kolegoms detroitiešiams.

Suvažiavimo dieną (rugs. 1) nuo pat ankstyvos popietės "Tuller" viešbučio vestibulis pradėjo pilnėti. Svečius ir atstovus pasitinka Detroito kolegos. Vieni pirmųjų, kaip visada ir visur, pasirodo mūsų profesoriai J. Šimoliūnas ir S. Dirmantas.

Šilta ir nuoširdi nuotaika prie registracijos stalo. Čia susitinka kolegos nesimatę 20 ir daugiau metų, mezgamos naujos ir atnaujinamos senos pažintys. Nejučiomis prabėga valandos gyvais pašnekesiais.

Iškilingam suvažiavimo posėdžiui paruošta erdvi "gotiškoji" salė, gražiai dekoruota to stiliaus medžio drožiniais. Kiek po 14:30, visiems susirinkus, Detroito skyriaus pirm. K. Tuskenis pasveikina atvykusius ir suvažiavimui

atidaryti kviečia Centro V-bos pirm. J. Jasiukaitį, kuris atidaręs, kviečia Garbės prezidentu prof. S. Dirmantą, prof. J. Šimoliūną, prof. A. Jurskį, dr. K. Karvelį (VLIKo n.), Vl. Paužą (LB pirm.), Valatką (Detroito Org-jų Centro pirm.) ir gen. J. Černių. Po to sugiedoti JAV ir Lietuvos himnai. Suvažiavimo posėdžiams pirmininkauti kviečiamas P. Varis ir Č. Staniulis, sekretoriauti J. Dunčia ir V. Bioševas.

J. Jasiukaitis trumpai apibudina ALIAS siekimus — jungti lietuvius inžinierius, architektus, ugdyti bendradarbiavimą, pasikeisti žiniomis ir teikti tarpusavio pagalbą. Sumini mirusius narius, kurie pagerbiami atsisojimu.

Visi garbės prezidento nariai taria sveikinimo žodį. Sveikinimų eilę papildė V. Urbanas (Amerikos Lietuvių Balso Radijo klubo





*Kol. Iz. Bartkus patenkintas registracija...*

*Foto J. Gaižučio*

*PLIAS ir ALIAS pirmininkai registruojasi*

vardu), Dr. inž. A. Nasvytis (ALB-nės Centro Tarybos vardu) ir sveikinimus užbaigia prof. dr. inž. A. Damušis ragindamas inžinierius dirbti ir plačioje visuomenėje, nepasiduoti lietuviškam uždaramui.

Raštu sveikina ALIAS garbės nariai prof. S. Kairys ir inž. A. Novickis, Lietuvos atstovas Vašingtone J. Kajeckas, Lietuvos Diplomatijos Šefas S. Lozoraitis, gen. konsulai dr. P. Daužvardis ir J. Budrys, ALTo — L. Šimutis, VLIKo — Dr. A. Trimakas, BALFo — K. Ražanskas, LPDA — prof. M. Kriščiūnas, A.L. Gydytojų S-gos — Dr. S. Biežis, A.L. Gydytojų S. Mich. Sk. — V. Mileris, L.S.T. korp! Neo Lithuania — inž. V. Mažeika, L.K. Birutės Dr-jos Detroito sk. — K. Daugvydienė, PLIAS Toronto sk. — J. Sližys, PLIAS Ottawos sk. — J. V. Danys ir ALIAS Baltimorės sk. — A. Svotelis.

Antruoju dienotvarkės punktu sekė Dr. R. Zalubos paskaita "Erdvės ir jų užkariavimai". Įdomi, akademinio lygio paskaita, pailustruota nuotraukomis ekrane buvo sekama su dideliu dėmesiu (bus atspausdinta sekančiame Technikos Žodžio nr.).

Po paskaitos toje pačioje salėje buvo paruošta kavutė su užkandžiais. Dalyviai galėjo tęsti toliau pasikalbėjimus jokio oficialumo nevaržomi. Čia svarstomi kandidatai būsimajai C. V-bai, angažuojami bendradarbiai Technikos Žodžiui ir t.t. Vyrauja nusistatymas — mes ne-

same išmirštantieji stumbrai — kaip prof. Jurskis taikliai pastebėjo savo sveikinimo žodyje. Profesiniai organizuoti ir dirbdami lietuvišku žodžiu randame paguodą, matome prasmę ir vertybę. Turime ateitį, nes akademinio jaunimo jau gražus būrys mūsų tarpe. Dirbame ne praturtinimui tremties archyvų.

Kitą dieną — sekmadienį, po pamaldų, 10 val. prasidėjo darbo posėdis. Pirmininkavo Č. Staniulis. Centro Valdybos pirmininkas J. Jasiukaitis apžvelgia C.V. veiklą, vidaus susitvarkymą ir pasidžiaugia, kad Washingtono Lietuvių Technikos ir Gamtos Mokslų Draugija in corpore įsijungė į ALIAS eiles.

Sekretorius S. Švedas pateikia apyskaitinį pranešimą, įždininkas I. Bartkus — finansinį stovį. Suvienodinimui atskaitomybės kvietė skyrius nario mokestį rinkti už kalendorinius metus ir tuo pagrindu atsiskaityti su centru.

Vienas iš svarbiausių ALIAS finansinių išpareigojimų yra stipendininkas Vokietijoje. Tai ALIAS garbės pareiga ištesėti.

Revizijos komisijos pranešimą daro J. Mikaila. Patikrinta dokumentai, įrašai, kasa — viskas tvarkoj.

Čia nesustosime prie visų pranešimų statistikos, manome, jie bus prijungti prie suvažiavimo protokolo.

Po pranešimų kilo karštos diskusijos dėl Clevelando skyriaus, kuris iki šioliai yra tik PLIAS, bet ne ALIAS narys.



Čia sunku pašaliniam klausytojui išgilinti į senus dalykus ar ginčus, nėra prasmės rašyti apie karštas diskusijas, bet atrodo, dalykų esmė yra ne ką CV padarė ar nepadarė ir kokias pastangas padėjo vieni ar kiti. Čia yra principinis Clevelando kolegų apsisprendimo klausimas. Visi reiškė mintį, kad clevelandiečiai greičiau baigtų separatinį veikimą ir nuoširdžiai lauktini išjungiant į ALIAS glaudesniajam bendram veikimui. Ta kryptimi pavesta ir būsimai CV veikti.

Šia proga prisimintina kitas keistokas įvykis: Los Angeles ALIAS skyrius, rezignavus jo pirmininkui, sunyko, bet neseniai įsikūrė Lietuvos Technologų klubas... Suvažiavimo dalyviai pasidžiaugė bent tuo, kad veikla nemirė. Los Angeles kolegos beveik visi skaito Technikos Žodį ir, rodos, nėra svetimi bendriems tikslams. Taip pat prisiminta ir Washingtono Technikos ir Gamtos Mokslų Draugija išijungusi į ALIAS.

Nemažos diskusijos buvo ir dėl Inžinierių Metraščio. Užsitęsęs metraščio išleidimo reikalas yra nemalonus jo redaktoriui ir kiekvienam jaustresniajam Sąjungos nariui. Tai CV ir suvažiavimų laiko gaišintojas.

Suvažiavimas bandė, bet nuodugnai negalėjo klausimo išnagrinėti, nes nebuvo žinoma tikroji esama padėtis. Iš prisiūsto redaktoriaus K. Kruliko laiško buvo tik žinoma, kad yra kliūčių ir nėra paramos darbui atlikti.

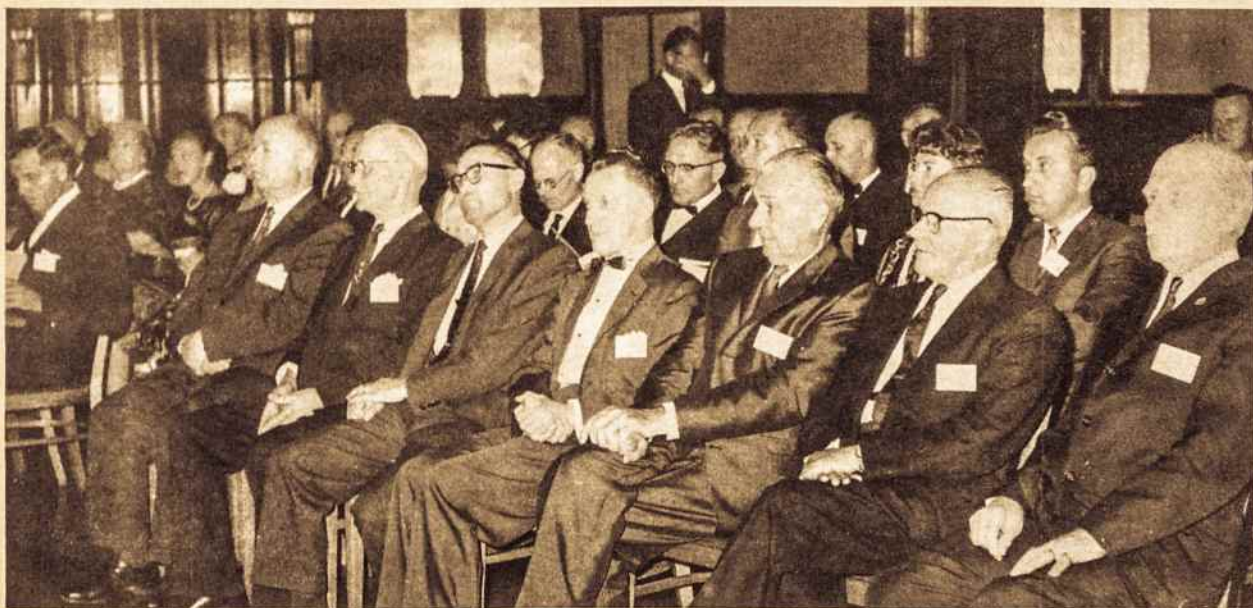
Kai kuriems kilo abejonė ar pats Metrašties nėra vieno redaktoriaus užsimojimas. Daugelis

manė, kad reikia atkreipti rimtą dėmesį netik į išleidimą, bet ir į jo turinį, kuris turėtų būti pastudijuotas. Metrašties yra istorinis dokumentas, juo bus remiamasi ir todėl svarbu, kad jame nebūtų stambių klaidų. Taigi, kas leidžia Metrašį, K. Krulikas ar ALIAS? — Jeigu leidžia K. Krulikas, tai pagal išgales jam padėkime, paliekant visą atsakomybę tik jam vienam. Jeigu tai ALIAS oficialus leidinys, o K. Krulikas tik jo redaktorius, tai visa atsakomybė tenka ALIAS (turinys, apimtis). Tada dar kartą paskirta komisija turėtų susipažinti su jau parengta spaudai medžiaga ir pareikšti savo nuomonę, kuri būtų galutina. Suvažiavimas komisijos neskyrė, bet pavedė naujai C. V-bai, susipažinus su padėtimi, rasti būdą, kaip redaktoriui K. Krulikui tinkamiausiai būtų padėta ir šį jo ilgų metų sunkų ir atsakingą darbą užbaigti.

**Garbės Teismo** prof. A. Jurskis praneša — bylų neturėta.

Daug įdomių duomenų buvo patiekta ALIAS skyrių pranešimuose, **Bostono** sk. pirm. J. Stašaitis davė patį ilgiausią ir labai įdomų pranešimą, paliesdamas netik tiesioginę skyriaus veiklą, bet ir inžinierinio darbo sąlygas Bostone. Narių 42, susirinkimai daromi reguliariai kas 2 mėnesiai, privačiuose butuose su paskaitomis ir filmu. Veik visi nariai aktyviai dalyvauja lietuvių visuomeninėje veikloje. Rengia išvykas.

*Iškilmingojo posėdžio dalyviai* Foto J. Gaižučio







*Pobūvyje vakarėnėjančia (iš k.) J. Jasiukaitis, B. Galinis, K. Tuskenis, St. Švedas. (viršuje)*

*Nuotr. J. Rimkevičiaus*

*Dr. R. Zaluba (dešinėje) su V. Bioševu ir ponia.*

*Suvažiavimo susipažinimo pobūvyje. Iš kairės: prof. S. Dirmantas, P. Varis, prof. A. Jurskis, gen. inž. J. Černius su ponia, A. Nasvytis ir J. Miklovas.*

*Pobūvyje prie stalo (iš k. į d.) D. Šatas su ponia, J. Rimkevičius ir V. Senuta. (dešinėje)*



**Čikagos** sk. pirm. D. Šatas pranešė, kaip valdybos stengiasi narius išjudinti, kviesdamos juos įvairiomis progomis. Deja, tik nedaugelis tų kvietimų sulaukė gausnesnio dalyvių būrelio. Ruošiami susirinkimai, pobūviai ir išvykos. Du kartus kviesti paskaitininkai. Didelio dėmesio susilaukė susirinkimas, kur buvo diskusijos su jaunaisiais inžinieriais (aprašytos T. Žodyje). Čikagos lietuvių gyvenime Inžinierių Balius yra vis dar vienas stambiausių įvykių ir gausiai lankomas. Šiais metais jo eigos ištraukos rodytos per TV. Skyrius atliko didelį darbą ruošiant Lietuvos paviljoną Tarptautinėje parodoje. Dengia T. Ž. deficitą.

**Detroito** sk. K. Tuskenis pranešė: Pastaruoju metu skyrius gerokai paaugo narių skaičiumi — buvo 2 vakarienės su šeimomis, suaruštas suartėjimo balius.

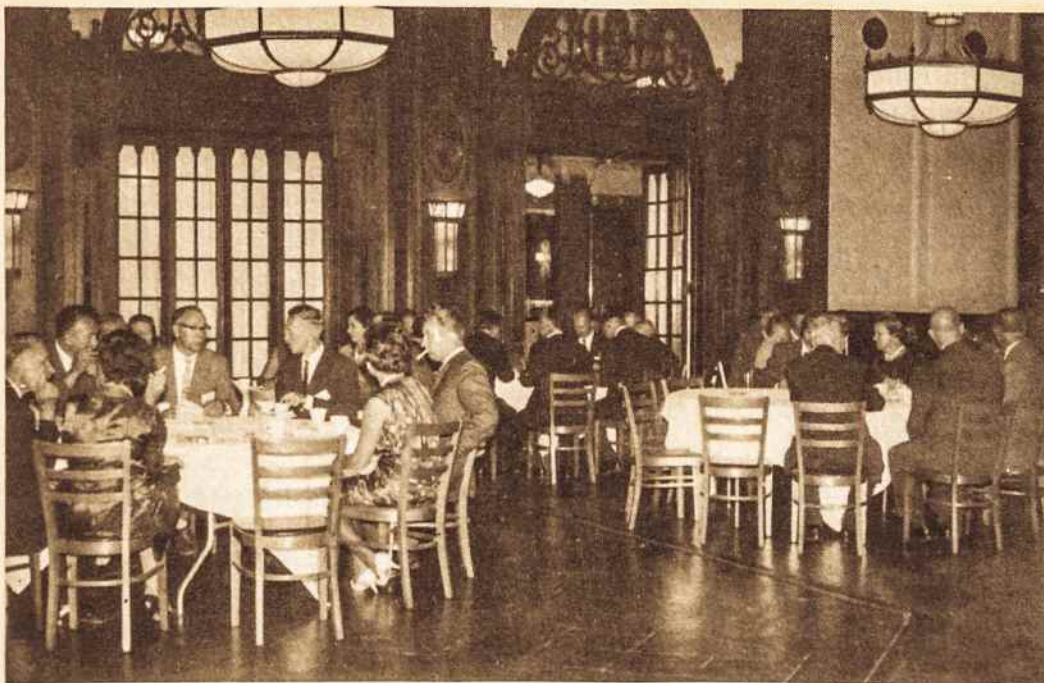
Apie **New Yorką** pranešė V. Bioševas. Skyrius reiškiasi gana gyvai. Dabartinė valdyba sudaryta iš jaunųjų.

Apie **Philadelphiją** praneša prof. Jurskis.

Apie **Clevelandą** daro pranešimą V. Civinskas. Daromos pastangos padaryti veiklą įdomesne. Daug susirinkimų, turėjo įdomių pranešimų. Mėginami įjungti ir naujai atvykę, ar naujai baigusieji.

**PLIAS C.V.** pirmininkas prof. Dirmantas praneša: Kituose kraštuose inžinieriai yra labai išblaškyti. Sunku skyriams susirinkti. Gyviau veikiama, kur kompaktiškiau gyvenama. Susirenka skyriai Australijoje ir Kanadoje. Pačiai PLIAS v-bai darbas nėra lengvas, nes nariai pasiskirstę trijuose miestuose. Pasidžiaugia, kad inžinieriai parėmė sunkiai sergantį prof. S. Kairį, įvairiais būdais surinkta 600-800 dol. Rūpėjo Valdybai ir Metraščiui, kurio leidimo vargai nuolat minimi ir T.Ž. Finansinis statusas — yra nuostolių (Brazilijos Atstovybės Rūmų projekto konkursas). Pabrėžia didelę spau-





*Susipažinimo  
pobūvis,  
bendras  
vaizdas  
(1962.9.1).*

dos organo Technikos Žodžio reikšmę ir dėkoja Čikagos skyriui už jo palaikymą. Pranešimą papildo A. Nasvytis.

Kituose kraštuose lietuvių inžinierių vis mažėja ir daugelis atsikelia į JAV-bes.

**Technikos Žodžio** atstovas V. Pavilčius pasidžiaugė, kad suvažiavimo dienotvarkėje įtrauktas ir T.Ž. Atstovų pareikštos mintys bei pageidavimai — tai ramstis redaktoriams ir leidėjams. Iki šiol Technikos Žodį rėmė visi: kolegos bendradarbiai — straipsniais, skyriai — labai jau šykščiomis žinutėmis apie savo veiklą, centrai — patarimais ir pamokymais, suvažiavimai — rezoliucijomis, ir tik vienintelis Chicagos skyrius — pinigais.

Taip remiant, stengtasi, kad Technikos Žodis:

1) reguliariai, nevéluodamas pasirodytų kas du mėnesiai,

2) kaip ALIAS ir PLIAS organas, būtų gausus skyrių veikla, atsikrų inžinierių darbais-atsiekimais bei ateities perspektyvomis,

3) ugdant liet. techniškąją spaudą, nušviestų technikos bei mokslo aktualijas, vystytų terminologiją,

4) kuo plačiau painformuotų apie Lietuvoje vykstantį techninį ir mokslinį gyvenimą,

5) talpintų-užfiksuotų praeities mūsų gražius darbus ir

6) įtrauktų jaunuosius inžinierius spaudos darban.

Panašia kryptimi T.Ž. nori kalbėti ir toliau.

Toliau informuodamas dėl turinio ir bendradarbiavimo, paremdamas statistika (k. t. paskutiniųjų metų aštuonis T.Ž. numerius, viso 228 psl., užpildė kolegos iš skyrių: Chicagos — 58%, New Yorko — 14%, Bostono — 10%, Detroito — 1,5%, kiti mažiau arba nieko. Jaunieji inžinieriai dar neįsijungę į Sąjungą — 7%. Kvietė visus šiltam bendradarbiavimui, o skyrių valdybas išskirti specialiai asmenį T.Ž. reikalams.

Bendrai suvažiavimas pasidžiaugė T.Ž-iu, ypatingai, kad jame randa vis naujų ir jaunų veidų.

**Mandatų ir nominacijos komisija** (Pavilčius, Senuta ir Stašaitis) pranešė: suvažiavime atstovaujami Bostono, Chicagos, Detroito, New Yorko, Philadelfijos ir Washingtono D.C. skyriai. Atstovaujami nariai tik užsimokėję nario mokesčius už 1962 m. Pasiūlo kandidatus.

Centro Valdybon išrinkti: Č. Staniūlis, B. Galinis, J. Dunčia, A. Arlauskas, A. Ancevičius, P. Svilas ir V. Urbonas. Kandidatas S. Južėnas.

Revizijos komisijon: I. Bartkus, S. Jokušauskas ir Švedas (visi iš Chicagos).

Garbės Teismas paliktas tas pats.

**Rezoliucijų komisija:** Civinskas, Dunčia ir Krasauskas pasiūlė rezoliucijas, (talpinamos atskirai)

Po trumpos pietų užkandžių pertraukos, tame pat viešbutyje, pradedamas baigiamasis suvažiavimo posėdis — Pranešimai ir diskusijos ALIAS organizaciniais klausimais.



Moderatoriaus prof. A. Damušio įvadinis žodis, J. Rimkevičiaus referatas, paliečiąs tremties bendrybes ir D. Šato — veiklos būdai ir perspektyvos, sudarė diskusijoms pagrindą. Jose dalyvavo Jurskis, Galinis, Varis, Švedas, Nasvytis, Duncia ir kt. Įdomios ir gyvos diskusijos turėjo būti nutrauktos dėl laiko stokos. (Referatai ir diskusijų konkretizavimas pateikiami atskirai šiame T.Ž. numeryje).

— Tik dabar, kai jau nėra laiko, mes pradėdame kalbėti apie tai, dėl ko čia suvažiuojame — tai įsidėmėtina prof. Jurskio pastaba kitam suvažiuojimui ruošti bei praveisti.

Taip buvo pasidalinta antrą suvažiuojimo dieną džiaugsmiais, bėdomis ir rūpesčiais. Dide-

lė darbų ir pareigų našta užkrauta naujos ALIAS Centro valdybos kolegoms. Tikimės, jie nugalės visus sunkumus ir pavestus bei jų pačių užsimotus tikslus atsieks. Reikalingas ir visų narių aktyvus prisidėjimas, ką pabrėžė pirm. Č. Staniulis uždarydamas suvažiuojimą.

Detroito kolegos, įdėję daug triūso ir širdies į suvažiuojimo parengimą, buvo geri ir vaišingi šeiminkai jo eigoje. Patalpos buvo parinktos puikios, laikas suskirstytas gerai. Gražiai suorganizuota vakarienė ir balius.

Rinktinė Detroito visuomenė, atsilankydama iškilmingan posėdin ir baliun, parodė suvažiuojimui malonų respektą.

Suvažiuojimą reikia laikyti pasisekusi.

## ALIAS C.V. PIRM. J. JASIUKAIČIO ŽODIS

Gerbiamas Prezidiume, ALIAS Įgaliotiniai, Atstovai, Gerbiamieji svečiai ir malonios viešnios.

Man tenka maloni pareiga šiame VII-me Amerikos Lietuvių Inžinierių ir Architektų Atstovų ir Įgaliotinių suvažiuojime suglaustai apibūdinti mūsų Sąjungos, jei taip galima pasakyti, ideologiją ir siekimus.

Kilnus yra mūsų Sąjungos tikslas: "Jungti į darnią profesinę organizaciją JAV lietuvius inžinierius ir architektus ir kvalifikuotus Technikos darbuotojus".

Naudingi nariams yra Sąjungos siekimai: "Ugdyti profesinį pasiruošimą. Pasikeisti profesinėmis žiniomis".

Platus yra mūsų Sąjungos užsimojimai: "Organizuotai dalyvauti visuomeniniame gyvenime". "Teikti nariams visokeriopą paramą".

Čia paminėti gražūs punktai yra suformuluoti dar Neprklausomoj Lietuvoj. Ten prie jų nieko nereikėjo pridėti, nes kiekvieno asmens darbas, savaime suprantama, buvo atliekamas savo krašto klestėjimui.

Kada iš Lietuvos buvo atimta nepriklausomybė, dalis letuvių - inžinierių ir architektų, kaip ir kitų lietuvių atsidūrė svetimose žemėse. Mes, šiuo atveju, JAV.

Čia mes pradėjome organizuoti mūsų Sąjungos tęstinumą, turėdami mintį suteikti inžinieriams ir architektams galimybių šiame naujame kely — jų darbo ir veiklos tęstinumą. Ta-

da į mūsų įstatus, be aukščiau minėtų dalykų, buvo pridėta: "siekimą išlaisvinti mūsų pavergtą tėvynę".

Ir tikrai, mes gyvendami čia jau apie dvylika metų, galime stebėti juntamą privilegiją — dvasinę ir moralinę toms tautybėms, kurios nuolat gyvendamos čia (piliečiai), turi savo tėvynę (Old Country) nepriklausomą.

Ir tikrai, JAV gyvenantieji lietuviai vykdo (šalia savo buitės pagerinimo) stiprią pagrindinę idėją, kad lietuvybė būtų išsaugota, sukuriant tam reikalui organizacijas.

Mūsų Sąjungos siekimai veda prie to paties tikslo, bet skirtingu metodu.

Mes esame krašte su turtingiausios ir turiningiausios technikos pažanga. Mūsų inžinieriai ir architektai dirbantieji JAV įstaigose, įmonėse, kompanijose, savo moksliniais ir talentingais darbais, respektyviu elgesiu aukština lietuvių ir netiesioginiai Lietuvos vardą.

Paminėsiu faktus, į kuriuos mes su tam tikru pavydu žiūrime: Keliais atvejais man besikalbant su asmenimis (Amerikos piliečiais), taip vadinamu "middle-upper class", jie su pasididžiavimu taria, kad jų "back ground" yra Skandinavija, kiti — Švedija, Norvegija. Amerikos žurnaluose užtinkamas toks sakinytis, aprašant asmenį pagirtinų ar talentingų savybių: "Her Scandinavian background groomed her for all the domestic skill". Televizijoje, pasikalbėjimuose — išgirsi tą patį.



Todėl ir mūsų Sąjunga siekia, kad mūsų nariai ir mūsų Lietuva susilauktų tokų epitetų.

Mūsų Sąjunga yra nustojusi narių dalies. Jie mirė. Apgailėdami mirusius, juos pagerbsime atsistojimu.

Čia, gyvųjų tarpe, mes su pasididžiuoimu turime konstatuoti, kad mūsų inžinieriai, architektai ir technikos darbuotojai pažangos keliu eina. Apsidairę, mes matome, kad visa eilė mūsų Sąjungos narių, baigusiu mokslus dar Lietuvoje, net labai yra pažengę Amerikos industrijoje, kaip išradėjai, išvystytojai. Yra pakviestųjų aukštesnėms pareigoms, kaip viceprezidentai amerikiečių kompanijose. Tai yra tie lietuviai, mūsų Sąjungos nariai, kurie pažengę savo specialybėje ir pasireiškė savo organizaciniais gabumais, savo orumu ir elegancija.

Yra pažengusiųjų mokslo srity kaip profesorai, lektoriai ar asistentai. Kiti atidarė savo detaliavimo ofisus, gaudami darbus iš Consulting kompanijų, kiti atidarė projektavimo ar kontraktorių biurus. Daug yra išlaikiusių valstybinius egzamnus — turi licenses — ar master degree — tai yra pažangos žingsniai narių asmeniškai gerovei ir mūsų profesinei garbei.

Vien tik lementacijomis dėl prarastos Nepriklausomybės reikalo nepataisysi. Tautų judėjimas perbraižo žemėlapius. Kada tas bus, niekas negali pasakyti. Kiekviena prognozė bus klaidinga. Mūsų Sąjungos uždavinys skatinti lietuvių intelektualų, technikos darbuotojų paruošimą tam laikui ir visam laikui iki to.

Vien tik laukimu ir pasirinkimu žemiau vidutinės ramios egzistencijos lietuviai inžinieriai ir architektai savęs neišreikš, bet atsieks nuolatiniame ieškojime savyje gabumų ir būdų, kaip tuos gabumus perduoti, amerikoniškai tariant "selling your abilities".

Mes galime šviesiai žiūrėti į savo organizacijos ateitį. Virš 400 lietuvių yra baigę aukštus inžinerijos mokslus JAV. Tai yra mūsų rezervas. Jie ištyrinėję visas gyvenimo sritis amerikiečių visuomeninėse organizacijose grįš prie mūsų inžinieriškų organizacijų arba sukurs panašias — savo.

Mūsų ALIAS eilės per pastarąją kadenciją praturtėjo. Į ALIAS įsijungė Washingtono D.C. Lietuvių Technikos ir Mokslų Draugija. 24 intelektualai — technikos ir mokslo darbuotojai įsiliejo į ALIAS eiles.

Iš to naujo Washingtono ALIAS skyriaus, narys — Dr. Romualdas Zaluba šiandien skaitys Tamstoms paskaitą.

Šiuo mano apžvalginio pranešimu baigėsi dviejų metų kadencija mūsų Centro Valdybos ir mano kaip pirmininko.

Aš dėkoju savo bendradarbiams, ALIAS Centro Valdybos nariams ir vietos skyrių vadovybėms už padėtą triusą ir pasiaukojimą. Darbas buvo didelis. Bet jis dedikuotas ne man, ne jums, ne mums, bet tau LIETUVA.

Ačiū,

**Jonas Jasiukaitis**

## SUVAŽIAVIMO PRIIMTOS REZOLIUCIJOS

1. Pasiųsti peticiją JAV Prezidentui Lietuvos laisvinimo reikalu

2. Dėkoja asmenims ir organizacijoms sveikinusiems žodžiu ir raštu

3. Dėkoja ALIAS garbės nariams asmeniškai atsilankiusiems šiame suvažiavime ir linkėjusiems sėkmės suvažiavimui. Neatvykusius pasveikinti raštu.

4. Dėkoja skyriams išvysčiusiems bendravimą su priaugančiąja jaunųjų inžinierių karta įtraukiant juos į savo veiklą.

5. Pritaria lietuviškųjų veiksmų bei organizacijų veiklai Lietuvos laisvinimo reikale.

6. Reiškia pageidavimą lietuvių politiniams junginiams ir šalpos veiksmams, kad jie darniau sutartų ir glaudžiau bendradarbiautų rūpindamiesi Lietuvos laisvinimo reikalais.

7. Nutarė visapusiškai remti Lietuvių Bendruomenę kaip aukščiausiąjį lietuvių susivienijimo junginį, stiprinti jos orumą savo narių ir visuomenės tarpe.

8. Konstatuojant asmenišką narių gerbūvio kilimą reiškia pageidavimą ir tikis, kad nariai atitinkamai pakels savo dosnumą Lietuvos laisvinimui ir kitiems opiems reikalams.

9. Suvažiavimas reiškia viltį, kad naujoji Centro Valdyba ras daugiau progų raštais ir asmeniškumu atsilankymu sustiprinti skyrių veiklą.

10. Suvažiavimas reiškia džiaugsmą dėl dr. inž. Algirdo Nasvyčio knygos "Palikite ašaras Maskvoje" anglų kalba pasirodymo ir skatina narius atitinkamomis progomis kaip dovaną įteikti savo bendradarbiams.

**ALIAS Visuotinis Suvažiavimas**



# ALIAS

## ATEITIES PERSPEKTYVOS

Suvažiavime skaitytų referatų santraukos. *Red.*

### A. Damušis (diskusijų moderatorius)

Keli veiksniai lemia lietuvių inžinierių uždavinius ir darbo pobūdį veikiant A. Lietuvių Inžinierių ir Architektų Sąjungoje. Jie yra:

1. rūpestis ateities Lietuvos gamybiniu pajėgumu,
2. dabar vykstančios mokslinės revoliucijos įtaiga į industrinį progresą,
3. jaunųjų profesionalų įjungimas į lietuviškosios bendruomenės veiklą.

Tiksliau Lietuvos ateities gamybos planavimu ALIAS siektų ne tiktai ekonominio gerbūvio kėlimo, bet ir pasitarnavimo tautiniam ir socialiniam principui. Tautinis principas daugiausia laimėtų tuo, kad planuojamoji gamybinė produkcija būtų laikoma ne sau tikslu, bet ateityje jos pagalba būtų sudaroma medžiaginė atrama savai tautinei kultūrai vystyti. Socialinis principas ypatingai išryškėtų tuo, kad būtų planuojamas visos tautos gerbūvis apsaugojant savus žmones nuo išnaudotojų eksploatacijos, kurios dabar jie tiek daug turi patirti.

Šiuo metu vykstanti mokslinių tyrimų eksplozija yra antras veiksnys, kuris įtakoja mūsų veiklą. Plintant moksliniai tyrimai pareikalaus milžiniško specialistų skaičiaus, jie duos pradžią naujoms pramonės šakoms. Didelis dirbančiųjų skaičius bus tiesioginiai įjungtas į tyrimą bei į gamybą ir dirbs ne kaip juodadarbiai, bet daugumoje kaip kvalifikuoti specialistai inžinieriai, technikai, fizikai, chemikai, biologai. Juodadarbių kadrus pakeis mašinos ir automatai. Skaitlingi būriai jaunimo bus pašaukti protiniam darbui. Giliai moksliskai paruoštų specialistų skaičiai didės geometrine progresija. A. Liet. Inžinierių ir Arch. Sąjunga savo sprendimais turi atitikti šį svarbų veiksnių. Šalia visos eilės skaitlingų uždavinių čia įeis ir jaunimo nukreipimas į tikslųjų mokslų profesijas bei jų skatinimas nesitenkinti kukliu bakalaureato diplomu, bet siekti aukštesnių mokslinių laipsnių.

Gera paruoštam prieauginui atsirandant, įjungimas jaunųjų profesionalų į lietuviškosios bendruomenės veiklą ypatingai aktualėja. Savitarpinis solidarumas lydymas inteligentinio objektyvumo dvasios turėtų sudaryti pagrindą

susiprasti bendrinėje veikloje visiems be išimties. Tas ypatingai sektųsi, jeigu savitarpinis vertinimas kiltų kaip iš profesinės kompetencijos taip ir asmens kultūros.

### J. Rimkevičius

Nelaikau savęs pilnai kompetetingu kalbėti tokiais svarbiais ir opiais klausimais. Drąsos davė tikrai tikras susirūpinimas ir viltis, kad Tamstos, savo svarių žodžių papildysite trūkumus ir išlyginsite nesklaidumus.

Kalbant apie lietuvių inžinierių Amerikoje negalima jo atskirti nuo lietuviškos bendruomenės, nes jis yra jos nedaloma dalis. Jo specifinės problemos ir rūpesčiai yra, kuo jis gali papildyti ir kaip jis gali pasitarnauti savajai tautinei grupei ir tautai, veikdamas profesinėje organizacijoje. Kitos jo problemos bendros visiems lietuviams.

Posėdžio eigoje iš kol. Šato išgirsime konkrečius pasiūlymus, aš noriu patiekti kolegoms tuo klausimu pasirodžiusių spaudoje aktualijų skerspiūvį, kad sudaryčiau platesnę ir pilnesnę diskusijų bazę.

Po dešimties Amerikoje buvimo metų susiformavo dvi aiškios lietuvių inžinierių grupės.

1) Mokslus baigę Europoje (senoji)

2) Mokslus baigę Amerikoje (jaunimas)

Sustokime ties pirmąja grupe.

Savame krašte jis natūraliai, be specialių pastangų įaugo į savąją kultūrą. Jis buvo atviras ir imlus Vakarų kultūrai, ja rėmėsi; ėmė ir vėliau pats pradėti duoti — ją turtinti. Priesiimta vakarietiška kultūra buvo transformuojama ir įgavo specifinį savitą lietuvišką veidą.

Per trumpą laikotarpį nebuvo suspėta atsiekti ypatingų rezultatų, bet visi galėjome džiaugtis neabejotina pažanga. Kultūrėjimo procesas vyko be sukrėtimo ir šuolių, kreivė palengva, bet užtikrintai ir pastoviai kilo. Inžinierius buvo stipriai įleidęs šaknis į savos valstybės gyvenimą.

Sunku buvo susigaudyti gyvenimo būde ir vertybių gradacijoje atvykus į šį kontrastų, neaprepiamų galimybių ir laisvių kraštą, kur geras derlius vyriausybei yra baisesnis už didelės gamtines nelaimės, kur vagis baudžiamas



ne už vagystę, bet kad dalį vogtų pinigų, kaip savo pajamų negražino valdžiai, kur keli milijonai sąžiningų darbininkų atstovaujami kriminalisto, kur komunistų siautėjimas užimtuose kraštuose diplomatiškai nutylimas, o įkrikęs į kanalizacijos vamzdį šunelis sujaudina didmiestį; krašte, kuriame gyvena ir dirba kelios dešimtys Nobelio premijos laureatų (49) ir kuris turi apie 1000 aukštųjų mokyklų. Kur čia susigaudysi. Be to patekęs socialiniai daug žemesnė klasė, kuriai kultūriniai polėkiai buvo svetimi, arba labai riboti, pasijuto apsupime, netikrume, grėsmėje ir tvirtai užėmė apsigynimo poziciją, norėdamas apsaugoti atsižeštąjį savo "aš".

Spontaniškai ir skubiai buvo atkurtos organizacijos ir korporacijos. Jis ieškojo siauro savųjų ratelio, kur su bendraminčiais galėjo pasidalyti savo nedalia ir sulaukti iš jų pritarimo. Jis saugojo savas tradicijas šeimoje, jas tvirtai palaikė organizacijoje. Jis konservatyvus darbe ir idėjose. Naujumas jam kelia baimę ir netikrumą, pažeidžia jo nusistovėjusią tvarką. Jis gali būti pažangus savo profesijoje kaip technikos žmogus, bet retai prasiveržia dideliais užsimojimais ir ypač naujomis, toli siekiančiomis idėjomis. Netikrumas ir neturėjimas savo žemės po kojomis varžo jo ryžtą. "Būdamas tėvynėje norėjo išvažiuoti į tolimus kraštus, išvažiavęs nori grįžti prie savo pradžios". (Ne į savo vilą arba užimamą vietą — tai kita praktiškųjų kategorija, kuri žydi, kur bebūtų išmesta). Tai ne jo klaidos, greičiau tai jo likimas. Tas jausmas pergyvenamas tik aukštesnės kultūros žmonių, klajokliui ir prasčiokui tas nėra žinoma.

Reikia intelekto ir ryžto išeiti iš to likiminio rato, kad neatsiradus, kaip indėnams, lietuviškuose rezervatuose, uždariems nuo mus supančios pažangos ir kultūros.

Išeitis yra viena: griauti palapines ir statyti tvirtus namus, laukimą ir laikinumą pakeisti pastovumu.

Tradicija yra būtina, gerbtina ir palaikytina iki nepasidaro pažangos stabdžiu.

Tik ką paminėtos savybės ryškiai buvo matomos ir mūsų organizacijose, beveik per dešimtmetį, kur veikimo balansas buvo aritmetinė suma susirinkimų, posėdžių ir nario mokesčių.

"Mes supomės supamoje kėdėje ir turėjome iliuziją, kad judame į priekį".

Tiesa, tarp tradicijos ir kūrybos reikia išlaikyti pusiausvyrą, kad neatsiradus niekieno žemėje.

Senosios kartos pareiga, veikiant su jaunimu išlaikyti nesužalotą, lengvai atpažįstamą lietuvių inžinieriaus tipą. Bet tas galima su būtina sąlyga, ne jam vadovaujant ir kaip vaiką globojant, bet jį papildant ir kiek prilaukiant. Tai būtina sąlyga tęstinumo išlaikymui.

Sustokime ties mūsų jaunimu. Gal ne per vėlai buvo pastebėta, gal per lėtai buvo veikama, kad prasidėjusi tarp dviejų kartų skilimą sulaikyti arba bent sulėtinti.

Nebuvo laiku susigaudyta naujoje situacijoje, nebuvo išnaudota momentas ir pasitiktinamas pirmasis ateinantis jaunas inžinierius, šandien mes jį vejamės ir gaudome.

Kaltininkų ieškojimu reikalo nepataisysime. Perdaug buvo sugaišta laiko ir išeikvota energijos besiginčijant, kas yra geriausia, užmirštant, kad laiku "gerai" yra svarbiau, kaip pavėluotai "geriausiai".

Svetur augančiam jaunimui, ypač aukštos civilizacijos krašte, su gyvu ir šakotu kultūrinu gyvenimu ir pačiam veržiantis į aukštumą, yra patraukli pagunda ir reali galimybė visai nutrūkti nuo savo kamieno ir nueiti mokslo ir laisvės priedangoje, mažiausio pasipriešinimo linkme, savo tautai rezervuojant tik mažą savęs dalį sentimentų formoje. Kas metai jis tolsta nuo savųjų, kas metai jis moka didesnius mokesčius valdžiai, iki galutinai įsijungia į sau panašių daugybę ir dažniausiai nejučiomis atsiranda legendarinio amžino žydo klajonėse, praradęs pastovumo pradą. Gal jis pažangus inžinierius, garsus mokslininkas, bet ne pilna asmenybė. Susikūrus Pasaulio J. V. jo pase bus įrašyta: tautybė - žmogus, pilietybė - pasaulietis, o pakeitę pavardę į numerį, gausime žmogų be veido ir vardo. Tai oportunisto kelias.

Galime džiaugtis, kad tik nedidelė mūsų jaunimo dalis pasuko ta kryptimi, bet pavojus didėja.

Turime gražų būrį idealistiniai nusiteikusiai jaunimo, bet ir jiems lietuviškas kelias nėra lengvas.

Tvirtinimas, kad šiandien jau reikia jaunuoliui apsispręsti už lietuvių yra per ankstyvas ir per drąsus.

Tiesa, sąmoningoje tautybėje yra daugiau kultūrinio ryšio su savąja tauta, kaip biologinio giminingumo.



Pilnutinis jaugimas savojon tauton, jos gyvenimo būdan, praeitin ir dabarties problemosna yra galimas tik savame krašte ir tarp savųjų.

Yra, kad ir ribota galimybė tautiniai pilnėti svetimame krašte, atsirėmus į pakankamai plačią ir kultūriniai veiklią bendruomenę, kur ir išprūsusio intelekto asmeniui būtų pakankamai erdvės reikštis savo srityje.

Tokios sąlygos, bent jų labai stiprūs pagrindai šiandien egzistuoja: turime savo periodinę spaudą, kelius aukšto lygio kultūrinius žurnalus ir net "Technikos Žodį" saviems profesionaliams reikalams.

Pateisinamai nusiskundžiame kai kurios spaudos kokybe. Manome, kad klumpės, šiaudinis stogas ir lenciūgėlis nėra tinkami Lietuvos ambasadoriai. Neužmirštant savos tautos, su grynų lietuvišku veidu, savųjų remiamas, svetimųjų respektuojamas jis gali eiti be kliūčių per šio krašto kultūrinį, mokslinį, politinį gyvenimą į universalų pripažinimą. Šiam tvirtinimui paremti kiekvienas iš kolegų turite pakankamai pavyzdžių iš visų sričių. Tai ne kompromisinis, bet tikras, vienintelis ir teisingas kelias. Mums reikia lietuviškai, kad ir su akcentu kalbančių "Einšteinų" ir "Von Braun".

Mūsų dienraščiai nutyli, kad jaunas inžinierius mokslininkų suvažiavime daro pranešimą, o jų puslapiu marguliuoja nuotraukomis gerų darbų rėmėjų ir kugelio kepėjų.

Bet tai ne vien jų kaltė, tai mūsų nusikalstamas kuklumas ir neapdairumas. Tai kultūrinis nuosmūkis, kurio remėjais dažnai esame patys.

Mes turime pakankamai iškilių lietuvių, bet esame linkę daugiau garbinti svetimus dievus, tas ypač tinka jaunimui.

Didelė kliūtis vieningam darbui yra tarpusavio nepasitikėjimas.

Vietoje padrąsinti, suprasti ir įsigilinti į tolėjimo priežastis, pasitenkiname tendencinga šio krašto gyvenimo ir jo mokyklų kritika, tuo iššaukdami žalingą reakciją. Užmirštame, kad jam šis kraštas daug savesnis kaip mums, o Lietuva mums artimesnė kaip jiems.

Šią paprastą tiesą turime suprasti, norėdami rasti bendrą vardiklį nuoširdžioms diskusijoms suartėjimui ir bendradarbiavimui. Neužtenka betgi gražių kalbų ir puikių teorijų, tai daugiau menas, žmogaus kultūra prasideda, kai jis pradeda vykdyti ir siekti, o, jei reikia, ir aukotis už savo tikslus ir idėjas. Mes žinome, ką padarė aktyvus barbaras prieš pasyvų intelektualą.

#### D. Šatas

Kiekviena organizacija periodiškai peržiūri savo veiklą ir ją bando pritaikyti laiko reikalavimams. Šis suvažiavimas duoda mums ypač gerą progą pasidžiaugti nuveiktu darbu ir kartu kritiškai pasižiūrėti į ALIAS veiklą, jos poziciją lietuvių visuomenėje ir paieškoti naujų veiklos barų, kad ji turėtų galimybę augti ir atlikti jai priklausantį darbą.

Organizacijos veikla susideda iš daugelio aspektų ir asmenys jai priklauso vedami įvairių motyvų. Kiekvienos organizacijos nariai savo tarpe yra susigyvenę ir ji sudaro jiems progą susitikti senus draugus, atnaujinti senas pažintis. Priklausymas organizacijai, ypač profesinio pobūdžio, suteikia tam tikrą prestižą ir tuo patraukia asmenis ieškančius profesinio pripažinimo, taip pat suteikia progą ambicingesniems ir aktyvesniems nariams išlieti savo energiją. Šie visi asmeniški motyvai yra svarbūs ir kiekvienas sambūris juos turėtų puoselėti, tačiau jei organizacija nenori degeneruotis į klubo veikimo apimtį, jos nariai turi jausti stipresnį ryšį kaip vien socialinis bendradarbiavimas. Šis ryšys yra bendras darbas, kuris sustiprina narių užsiangažavimą sąjungai, kartu išryškina organizacijos tikslą ir jos vietą lietuvių judėjime JAV. Šio referato tema ir būtų naujos veiklos, naujo darbo pasiūlymas ALIAS, kad ji stiprėtų ir augtų, papildydama savo eiles naujais nariais ir savo reikšmę nauju ir prasmingu darbu.

Daugumas inžinierių priklauso kitoms lietuviškoms organizacijoms ir ten atiduoda savo asmenišką duoklę lietuvių visuomenei. Profesiniams tikslams yra daug įvairių šio krašto profesinių organizacijų ir ALIAS, žinoma, niekada negalės jų pakeisti. Norėdami įprasminti mūsų organizacijos egzistavimą mes turėtume ieškoti darbų, kurie surištų mūsų tautybę ir iš to išplaukiančią pareigą dalyvauti lietuviškoje veikloje, su mūsų profesija.

Mano ALIAS pažinimas ribojasi Chicagos skyriumi, kuris, manau, pergyveno ir pergyvena panašias krizes, kaip ir kiti skyriai. Skirtumas, kad Chicagos skyrius, būdamas lietuvių veikimo centre, stipriau jaučia bendrą mūsų judėjimą ir anksčiau pajunta iškylančius reikalus.

Skyrius buvo įsteigtas 1950 m. mūsų persikėlimo į JAV laikotarpyje. Inžinieriams tuo metu buvo svarbiausia gauti profesinį pripažinimą ir įsikurti šiame krašte. Tam buvo reikalinga organizacija, kurios rėmuose būtų galima pasidalinti patirtimi ir suteikti pagalbą



naujai atvykusiems kolegoms. Tuo metu Chicagos skyrius atliko ypač reikšmingą, nors retai paminimą darbą, būtent rengimą įvairių kursų: braižybos, chemijos ir kt. Tuo lietuviai inžinieriai pagelbėjo daugeliui tautiečių įsigyti geriau apmokamus darbus ir lengviau prisitaikyti prie šio krašto gyvenimo. Taip pat buvo gvildenami Lietuvos ūkio atstatymo klausimai, kurie tada neatrodė taip realūs kaip šiandien. Tuo pačiu metu, kada buvo apsčiai realaus ir naudingo darbo, mūsų sąjunga pergyveno savo žydėjimo laikotarpį. Šiems darbams praradus aktualumą, Chicagos skyriaus veikla pradėjo vis daugiau remtis į socialinį aspektą. Šiuo metu mes galime pasigirti baliumi, kuris yra vienas iš stambesnių socialinių įvykių Chicagos lietuvių tarpe, tačiau, išskyrus kelis izoliuotus darbus, skyrius neparodo veiklos kitose srityse. Kad vien tik socialinės reikšmės darbo neužtenka, rodo faktas, kad aktyvių narių skaičius kas kart mažėja, jaunesnioji karta nėra pilnai įsijungusi į mūsų veiklą ir daugelis narių tepasirodo tik žymesnių įvykių proga. Ši trumpa skyriaus apžvalga turėtų tarnauti kaip konkretaus darbo reikšmės organizacijos gyvenime įrodymas.

Norėčiau dar trumpai pažvelgti į perspektyvas ALIAS augimui. Lietuvių inžinierių ir architektų prieauglis šiame krašte yra skaitlingesnis nei bet kokios kitos profesijos. Didelė dalis jaunesnės kartos akademikų pasirinko techninius mokslus dėl įvairių aplinkybių, iš kurių viena — palyginant geros pajamos ir didelis techninio personalo poreikavimas. Jaunesnės kartos įsijungimas į ALIAS dar nėra įvykdytas. Ši problema reikalautų atskiro referato, tačiau noriu tik paminėti, kad jaunesnės kartos nepakankamas susidomėjimas ALIAS yra tik simptomas mūsų veikimo silpnumo ir nesugebėjimo atsistoti į realaus ir prasmingo darbo vėžes. Jaunesnės kartos įsijungimas įvyks be ypatingų pastangų, jei mes sugebėsime surasti realių ir įdomių darbų mūsų organizacijai. Šiuo metu iš jaunesnės kartos mums reikalingi asmenys, kurie savo idėjomis ir darbu norėtų prisidėti prie mūsų veiklos pagyvinimo.

Inžinieriams artimų sričių darbuotojai retkarčiais bando atgaivinti ar įkurti savo sąjungas. Buvo daryti bandymai atkurti Fizikų-Matematikų Draugiją ir kalbėta apie Lietuvių Chemikų Sąjungą. Šiuo metu inžinieriai pradeda vis daugiau dėmesio kreipti į teoretinius mokslus, o šių mokslų praktikantai greitai augančios pramonės yra vis daugiau įtraukiami į

pritaikomąjį darbą. Anksčiau buvęs skirtumas tarp fiziko ir elektros ar mechanikos inžinieriaus, chemiko ar technologo vis mažėja ir ši grupė galėtų lengvai rasti sau vietą ALIAS rėmuose. Washingtono skyriaus įsijungimas į ALIAS yra geras pavyzdys. Jaunesnės kartos tarpe taip pat laikas nuo laiko yra diskutuojamas vadinamos alumnų organizacijos reikalavimas, kuri galėtų pagelbėti Studentų Sąjungai, tačiau tokių klubų steigimas nesusilaukė reikiamo pasisekimo. ALIAS ir šioje srityje galėtų padaryti pozityvų įnašą. Taigi, ALIAS, kaip reikalinga organizacija turi puikias perspektyvas atečiai. Mūsų sąjunga turi stiprią poziciją ir respektą mūsų visuomenės tarpe. Ji turi daug prieauglio, kuris, reikia tikėtis, stipriau įsijungs į sąjungą. Finansinis narių stovis yra geras. Trūks ta tik cemento, kuris narius glaudžiau surištų ir patrauktų inžinierius ir artimų sričių darbuotojus į mūsų sąjungą. Praeityje buvo įrodyta, jog bendras darbas, išplaukias iš narių interesų, yra tas cementas būtinas organizacijos klestėjimui. Mūsų atveju toks darbas, kaip jau anksčiau minėta, turi atitikti du kriterijus: jis turi būti mums artimas kaip lietuviams ir kartu rištis su mūsų profesija. Mūsų organizacijos veikla turėtų būti skirta darbams, kurių kitos organizacijos negali atlikti. Norėčiau paminėti keletą sričių, kuriose mūsų organizacija galėtų aktyviau užsiangažuoti.

1) Lietuvoje šiuo metu yra atliekama nemažai mokslinių darbų. Jie daugumoje neturi politinės tendencijos ir todėl verti mokslinio nagrinėjimo. Tik dalis šių darbų pasiekia užsienį, bet ir tai dažniausia Sovietų Sąjungos ir tuo pačiu rusų tautos vardu. Šie darbai, jei jie yra paskelbiami lietuvių kalba, yra ignoruojami net pačių sovietų. Mūsų pareiga būtų, kad Lietuvoje atliekami moksliniai darbai atkreiptų kiek galima platesnį dėmesį ir kad jie būtų identifikuoti kaip lietuvių tautos kūrybos vaisius.

2) ALIAS galėtų pasidaryti interpretatoriumi ir žinių centru apie Lietuvos pramonės ir mokslų pasikeitimus ir pasiekimus lietuviškos visuomenės, ir ypač JAV ir pasaulio mokslininkų tarpe.

3) Mūsų lietuviško judėjimo kai kurie užsimojimai yra reikalingi inžinierių bei architektų profesinio patarimo ir pagalbos. Čia kaip pavyzdį norėčiau paminėti pereinamųjų metų Chicagos Tarptautinės Prekybos parodoje Lietuvos Paviliono įrengimą ir jo tvarkymą, kurį atliko ALIAS Chicagos skyrius. Tokių atvejų, kur mūsų profesinė pagalba yra reikalinga, pasitaiko daž-



nai, tik dėl mūsų pačių kaltės tie darbai yra atliekami ne ALIAS, bet privačių asmenų vardu, kas atima progą mūsų organizacijai aktyviau dalyvauti lietuviškame darbe.

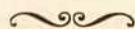
4) Architektų tarpe yra domimasi lietuviškų motyvų įgyvendinimu į moderniąją architektūrą. Čia mūsų sąjunga galėtų aktyviau pasireikšti su savo parama.

5) Profesinis bendradarbiavimas. ALIAS rėmuose lietuviai inžinieriai galėtų pasidalinti savo patirtimi, pagelbėti vienas kitam darbų suradime, gal net kiltų galimybių atskiriems asmenims pradėti savarankišką gamybinį darbą. Ši sritis yra labai plati ir niekada nebuvo išvystyta ALIAS rėmuose. Daugeliui tokie pasiūlymai gali atrodyti utopiški, tačiau norėčiau priminti, kad lietuvių inžinierių gretos visą laką didėja ir daugelis mūsų tarpe užima atsakingas pozicijas. Ateityje šis klausimas pasidarys dar aktualesnis. Tai prileidžiant, šios mintys pasidaro realesnės ir sudaro ypatingai gerą progą praplėsti mūsų veikimą.

Susumuojant šį referatą, norėčiau pakartoti jo pagrindines mintis. Mūsų sąjunga turi galimybę augti narių skaičiumi dėl gausaus inžinierių prieauglio ir galimybės į savo tarpą įtraukti asmenis dirbančius artimose srityse, kurie savo organizacijų šiuo metu neturi. Prieauglio gausumu ALIAS turi geresnes perspektyvas, nei bet kokia kita lietuvių profesinė organizacija. ALIAS turi daug galimybių susirasti konkrečius ir reikšmingo darbo srityse, kurios mūsų nėra pilnai išnaudojamos. To mums galėtų pa-

vydėti veik visos mūsų išieivijų organizacijos.

ALIAS šiuo metu yra kryžkelėje. Iš vienos pusės galimybė išsivystyti į vieną iš svarbiausių ir įtakingiausių mūsų išieivijos organizacijų, iš kitos stagnacija. Šių galimybių išnaudojimas priklausys nuo mūsų centro ir skyrių valdybų entuziazmo ir aktyvumo pastatyti mūsų sąjungą į realaus ir narius užangažuojančio darbo vagą ir kartu nuo jų sugebėjimo apjungti visus lietuvius inžinierius ir kitų technikinių mokslų darbuotojus. Šios pareigos neatlikimas būtų nusikaltimas mūsų visam lietuviškam judėjimui, kurį ALIAS gali pagyvinti ir praturtinti.



Klausimai, kurie sulaukė diskutuojančių ypatingo dėmesio, buvo šie:

a. kurti Griežtųjų Mokslų bei Kultūros Akademiją,

b. orientuoti jaunimą tikslųjų mokslų studijų kryptimi,

c. ieškoti būdų jaunime sukelti heroizmo dvasią, kad boheminiai nusiteikimai būtų pakeisti mokslinės kūrybos alkiu,

d. plėsti Sąjungos profesinę bazę sudarius galimybes į ją įstoti visiems tikslųjų mokslų profesionalams,

e. sekti Lietuvoje vykstantį industrinį ir mokslinį gyvenimą,

f. rinkti ir pateikti visuomenei žinias apie pasaulio spaudoje skelbiamus lietuvių mokslo ir technikos darbus.

## REIKIA LIETUVIŲ

# TIKSLIŲJŲ MOKSLŲ AKADEMIJOS

Dr. Inž. Alg. Nasvytis

Istorinės aplinkybės 19 ir 20 šimtmečiuose sudarė tokias sąlygas, kad lietuviams buvo neįmanoma pasiekti aukštesnio išsilavinimo tikslųjų (griežtųjų) mokslų srityse ir juose pasižymėti. Didžioji tų amžių technologinė pažanga nepalietė mūsų krašto. Žiauriausiai charistinės Rusijos spaudžiama, be mokyklų, be savo spausdinto žodžio, Lietuva neturėjo savo inteligentijos.

20-to amžiaus pradžioje pasauliečiai inteligentai daugiau irgi domėjosi humanitariniais mokslais. Pritaikomųjų mokslų atstovams nebuvo pragyvenimo galimybių Lietuvoje (išskyrus gydytojus), todėl patriotiškai nusiteikę lietuviai norėjo likti savame krašte, tais mokslais nesidomėjo.

Atgavus Nepriklausomybę, tų istorinių aplinkybių įtakoje, iš pat pradžių nebuvo Lietu-



voje pusiausvyros tarp humanistinių ir pritaikomųjų mokslų. Mūsų viešoji nuomonė ir spauda ypatingai akcentavo pasiekimus literatūroje ir mene. Gal būt tas akcentavimas buvo tikslus, nes per humanistinę kultūrą ir meną Lietuva norėjo kaip galima greičiau parodyti pasauliui savo individualinį veidą. Ir Nepriklausomoje Lietuvoje pritaikomųjų mokslų pažangai nebuvo atitinkamų sąlygų. Universitetas turėjo technikos ir gamtos-matematikos fakultetus, tačiau gamtos-matematikos absolventai daugiausia gavo darbą mokyklose, o taip reikalingi Lietuvai inžinieriai daugiausia rado pritaikymo pramonės ūgdyje ir administracijoje. Tik statybos inžinieriai-architektai turėjo daugiau galimybių pasireikšti kūrybiniai.

Tremtyje, ypatingai atvykusiems į Amerikos Jungtines Valstybes inžinieriams, ir priaugančiam jaunimui atsidarė nepaprastos galimybės įsijungti į technikos ir tikslųjų mokslų pažangos ir kūrybos procesą. Šiuo metu keliolika baigusių Lietuvos Universitetą inžinierių dėsto JAV-bių universitetuose. Daugelis jų iškopė į aukštas atsakingas vietas ir pasireiškia savo įvairiais atsiekimais bei išradimais. Tai yra puiki atestacija lietuvių tautai ir jos aukštosioms mokykloms. Lietuviai, neturėję jokių techniškos kultūros tradicijų, vos keliolika metų pasidžiaugę technikos fakultetu, sugebėjo išauginti inžinierius, sugebančius konkuruoti aukščiausio techniško išsilavinimo krašte, nežiūrint to, kad kalba, šio krašto nepažinojimas bei asmeninių ryšių neturėjimas buvo didele kliūtimi.

Dar daugiau galime pasakyti apie priaugančią jaunimą. Šiandieną, didžioji Lietuvos jaunimo dalis pasirenka pritaikomuosius ir tiksliuosius mokslus. Šį pasirinkimą nulemia įgimti gabumai bei sugebėjimai bei eilė kitų aplinkybių. Tiksliuosiuose moksluose daugiau kaip kitur pasisekimas priklauso nuo sugebėjimo. Be to yra didelis tikslųjų mokslų specialistų poreikavimas. Daugumas mūsų jaunųjų inžinierių bei mokslininkų yra geriausiai baigiančių mokyklas eilėse. Didelė jų dalis kviečiami pasilikti universitetuose. Labai didelis nuostimis daro ar jau yra padarę doktoratus, Apytikriai skaičiuojant, lietuvių tremtinių daktarų skaičiaus santykis su naujai atvykusių skaičiumi yra keliasdešimt kartų aukštesnis, negu visų Amerikos daktarų skaičius santykyje su visų JAV gyventojų skaičiumi. Be abejo, tie visi jauni inžinieriai, matematikai, fizikai ir t.t. parodys daug kūrybinių sugebėjimų ir prisidės

prie moderniško mokslo bei technikos pažangos. Žinoma, jie turi nepaprastai puikias sąlygas, nes dabartinėje mokslo ir technikos pažangos konkurencijoje gabiems ir veržliems asmenims yra tiesiog neribotos galimybės. Taigi, pirmą kartą maža dalelė lietuvių tautos genijaus turi galimybę pražydėti visoje pilnumoje. Daug taip pat dar gali parodyti ir senoji čia atvykusi karta.

PLIAS ir ALIAS organizacijoms pareiga daryti žygių, kad dabartiniai ir ateities lietuvių tikslųjų mokslų atstovų ir inžinierių laimėjimai būtų surašyti ir perduoti kaip istorinis paminklas ir lietuvių tautos pasididžiavimas. Tam tikslui būtina reikia įkurti prie PLIAS ir ALIAS lietuvių tikslųjų mokslų akademiją, kuri turėtų kviesti nariais tikslųjų mokslų akademikus, pasižymėjusius mokslo darbais, kūrybiniais pasireiškimais bei išradimais, ir rinkti lietuvių sukurtą tikslųjų mokslų medžiagą.

Be jau minėto istorinio momento, šita institucija būtų labai naudinga ir eile kitų požiūrių. Šitokia akademija pakeltų PLIAS ir ALIAS autoritetą. Mūsų organizacijomis daugiau susidomėtų dabar baigias jaunimas. Labai svarbu moraliai lietuviams individams gauti pripažinimą už nuopelnus iš savo visuomenės. Šitokia akademija rinkdama savo narius, perteiktų lietuviškai visuomenei renkamųjų asmenų nuopelnus objektyvioje šviesoje. Dabar lietuvių inžinierių ir mokslininkų laimėjimai perduodami mūsų visuomenei labai sporadiškai. Kartais nesvarbūs maži išradimai bei patobulinimai išpučiami į sensacingus laimėjimus. O labai reikšmingi atsiekimai nėra paminimi, nes juos padaręs asmuo nenori apie save rašyti ar apie save korespondentams pasakoti. Reikalinga duoti mūsų visuomenei objektyvų sprendimą, nes labai specialiose šių laikų technikos ir mokslo srityse, nespecialistas, eilinis asmuo ar net žurnalistas, negali orientuotis.

Be to, tokia akademija suartintų visus lietuvius specialistus ir tuo pačiu padėtų jiems bendradarbiauti ir toliau savo srityse progresuoti. Aš neabejoju, kad lietuviai tikslųjų mokslų srityse atsieks daug laimėjimų. Taigi tokia akademija būtų lietuvių laimėjimo populiarinimas ir tuo pačiu lietuvių tautos iškelimo kitų tautybių tarpe faktorius.

Galimas daiktas, kad po kurio laiko tokia akademija gali įsigyti gerą vardą visoje Amerikoje.

Žinoma, visa graži tokios akademijos idėja



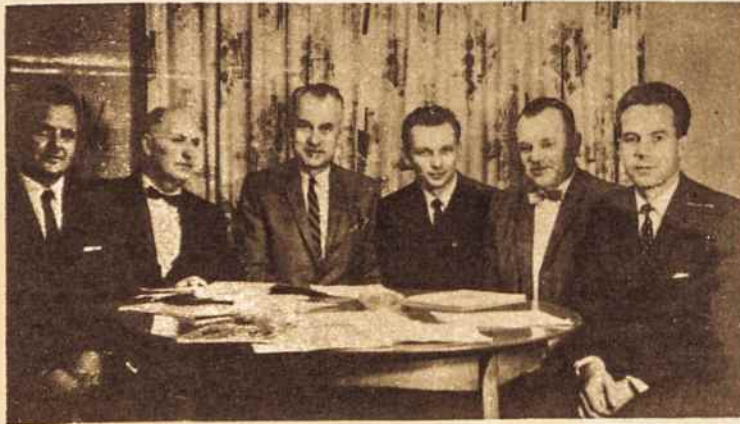
# MŪSŲ GRETOSE

## PIRMASIS ALIAS SEPTINTOSIOS CENTRO VALDYBOS POSĖDIS

Posėdis įvyko 1962 m. rugsėjo 7 d. Valdyba pasiskirstė pareigomis. Posėdyje pirmiausiai buvo nagrinėjamas pateiktas JAV Prezidentui peticijos projektas. Su mažais pataisymais jis buvo vienbalsiai valdybos priimtas.

Kad skubiau pasiuntus padėkas į gautus suvažiavimo proga sveikinimus, valdybos nariai pasidalino lygia darbo našta.

Susipažinta su laiškais bei kita informacija apie numatomą išleisti liet. inž. Metraštį. Plačiai apsvartyta ir ieškota būdų, kaip pagyvinti mūsų organizacijos veikimą.



*Naujoji ALIAS C. Valdyba: (iš k. į d.) J. Dunčia, Č. Staniulis, P. Svilas, A. Ancevičius, V. Urbonas ir A. Arlauskas.*

labai greitai galėtų pavirsti niekais, jeigu jos sprendimai būtų nenuoseklūs, neobjektyvūs ar neišlaikytų atitinkamo standarto.

Aš nemanau, kad čia išvardinti pavojai yra nenugalimi. Kiekvienas darbas visuomet turi silpnų pusių bei pavojų. Tų pavojų supratimas yra beveik jų nugalėjimas. Svarbu sudaryti akademijos tarybą iš tokių asmenų, kurių objektyvumu bei moksliniu lygiu galima pasitikėti. Neobjektyvumo pavojai yra daug mažesni tikslųjų mokslų srityje. Tikslųjų mokslų įvertinimas yra laisvas nuo pasaulėžiūros, skonio bei ideologijos. Todėl man atrodo, kad tokia akademija būtų sėkminga. Jeigu idėja mūsų tikslųjų mokslų akademikams yra priimtina, reikėtų tuojau pradėti reikalą svarstyti ir ruošti Lietuvos Tikslųjų Mokslų Akademijos statutą.

Kol. Jonui Dunčiai pavesta informuoti "Technikos Žodį" apie Centro Valdybos veiklą.

Posėdis užtruko 3 valandas. Neužilgo numatomas šaukti sekantis posėdis — bus bandoma nustatyti veiklos gairės, kad našiau įvykdžius septintojo suvažiavimo nutarimus.

*J. D.*

### NAUJOSIOS CENTRO VALDYBOS NARIŲ ADRESAI

STANIULIS ČESLOVAS, pirmininkas — 21100 Fairview Dr., Dearborn 6, Mich. Tel. TI 6-4268.

DUNČIA JONAS, vicepirmininkas, 18015 Forrer, Detroit 35, Mich.

ARLAUSKAS ALFONSAS, vicepirmininkas — 30217 Acacia, Livonia, Mich.

SVILAS PETRAS, išdininkas — 922 Greenleaf, Royal Oak, Mich.

ANCEVIČIUS ALGIRDAS, sekretorius — 459 Prentis, Apt. 312, Detroit 1, Mich.

URBONAS VACLOVAS, narys — 17175 Gaylord Ave., Detroit 40, Mich.

GALINIS BRONIUS, narys — 19 Mellen St., Dorchester 24, Mass.

### CHICAGO

Naują darbo sezoną ALIAS Chicago Sk. pradėjo rugs. 23 d. V. Šliūpo paskaita: "Inžinieriaus darbo galimybės užsienyje — Pasinaudokime bilijono dolerių dovanomis".

Nežiūrint gražaus rudenįjančio oro, norinčių "pasinaudoti bilijonais" susirinko džiuginančiai didelis skaičius. Įdomi ir aktuali paskaita buvo pajvairinta V. Šliūpo vestų darbų nuotraukomis ir filmu iš Nigerijos gyvenimo. Paskaitininkas buvo apipiltas įvairiausiais klausimais, gyvas pašnekėsęs tęsėsi bežiūrint filmą ir besivaišinant ponių paruoštais sumuštiniais ir kavute.

M. Krasauskas kondensuotai papasakojo ką matė ir girdėjo Detroite — 7-ame ALIAS suvažiavime.

Susirinkimą sklandžiai pravedė B. Lukštaitė. Sekantis susirinkimas bus skirtas vien tik organizaciniams reikalams.

### SEKMADIENIO POPIETĖ SU PROF. S. KOLUPAILA IR JO ŠEIMA

Šventadieniškai nusiteikę važiuojame į South Bend aplankyti ir pasveikinti savo gerb. Profesorių jo 70-to gimtadienio proga. Nereikėjo kolegų raginti, priešingai, reikėjo prilaikyti griūtį, kad nesudarius sunkumų vašingiems šeiminiškams.

"Slaptas susitarimas" su Profesoriaus žentu kol. Julium Bulota ir jo simpatinga žmonele, buvo sudarytas telefonu, jaučiant, kad Profesorius nepritaria viešam minėjimui, o progos pasveikinti nenorėjome atsisakyti.

"Pasalos" pavyko pilnai. Profesorius su Ponia atvažiavęs pas dukrą ir žentą pietų, skubėjo pamatyti savo anūką sodelyje ir čia buvo užklyptas gausaus būrio suvažiavusių svečių.





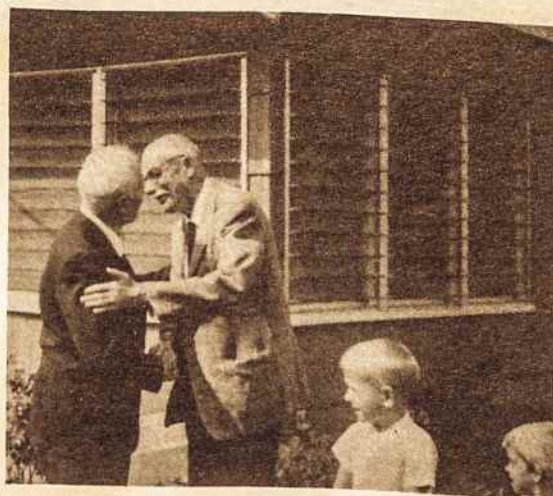
*Viešnios ir svečiai nufotografuoti Prof. S. Kolupailos nuotrauka.*

“Puolimą” pradėjo generolas prof. S. Dirmantas. Malonu buvo stebėti mūsų du didžiuosius veteranus viens kito glėbyje. Tai draugai ir kolegos nuo Maskvos laikų, per 50 metų. Juo pasekė ir visi svečiai, daugumoje buvę Profesoriaus studentai, bei jų šeimos.

Pasiskleidžiame po erdvų sodelį. Kol. Julius sugebėjo išlaikyti gausų ir pastovų “gaivos” debitą besisukindamas tarp svečių. Grupėmis ir pavieniui Profesorius visą laiką “okupuotas”. Užvirė gyvi ir įdomūs pašnekesiai — paskutinės knygos, kultūrinės aktualijos, kelionės, mokslininkų konferencijos, universitetas, ateities darbai, na ir vandenys, tie mieli skaidrūs Lietuvos vandenys, kuriems Profesorius atidavė geriausią ir didžiausią savo intelekto dalį.

Reikia pabūti su Profesorium valandėlę, kad pajustum, hidrologine terminologija kalbant, kad tai ne šaltinėlis ar upokšnis, bet galinga srovė su imponuojančiu debitu plaukianti tarp mūsų; nuostabi savo gyliu ir šakotumu ir drauge gera ir gaivi savo paprastumu. Profesorius randa bendrą kalbą su pasaulinio garso mokslininku ir mažu skautuku.

*Su svečiais sodelyje.*



*Seni kolegos profesoriai susitinka...*

*Nuotr. J. Rimkevičiaus*

*Profesorius svečių grupėje*



*Profesorius su Ponia.*







Profesorius svečių grupėje



Profesorius kalba į svečius ir sveikintojus, šalia anūkė.

Nuotr.

J. Rimkevičiaus.

Profesoriaus darbo kambaryje



Dūmas nutraukė maloni šeiminkė prašydama užkandžiams ir kavos puodukui. Susidarė jauki šeimyniška nuotaika.

Besivaišinant, prof. S. Dirmantas įteikia Technikos Žodžio, ALIAS Chicagos skyriaus ir savo dovanėles, kol. Šliūpas pasveikina skautų vardu.

Šampanas ir ilgiausių, ilgiausių metų... Dėkodamas už atsilankymą ir linkėjimus prof. S. Kolupaila kalba: "Norėjau būti naudingas savo kraštui..." Sutiksi skaitytojau, kad Profesorius tai su kaupu tęsėjo. Kada tik inžinierius hidrologas kalbės apie Lietuvos vandenį, tėvynėje ar plačiame pasaulyje, dabar ar vėliau po mūsų, visada bus minimas ir Profesoriaus vardas.

Jaukų pobūvį užbaigė kol. Iz. Bartkus parodydamas vertingą filmą iš savo kelionės po Pietų Ameriką.

Grįždami sustojame prie Profesoriaus namų pasirašyti šeimos svečių knygoje. Tai graži šeimos tradicija ir istorija, prasidėjusi 1916 metais, vestuvių dieną, kada Profesorius paviliojo konservatorijos studentę Janiną Tomaševičiūtę ir vestuvių dalyviai pasirašė pirmame svečių knygos tome. Knygoje rasi linkėjimus daugeliu kalbų (kiniečių imtinai) ir daugelio mokslo garsenybių. Iš lietuvių paminėtinas šviesios atminties kan. J. Tumo įrašas.

Prašomas Profesorius parodo šeimos brangenybes. Tai du gimnazijos baigimo Aukso Medaliai (Profesorius ir ponios Kolupailienės), Lietuvos Vyriausybės ir Švedijos Karaliaus aukšti ordinarai už nuopelnus mokslui. Na ir knygos, tai paminklas "už varį tvirtesnis". Ir tai toli gražu ne viskas, nes kiekvienas rytas čia kūrė naujus planus ir kiekvienas vidurnaktis neša gausų derlių.

Mažieji pritrūksta darbų, didieji laiko, nes jų užmojus pareikalauja generacijų, kad būtų pilnumoje tęsiamas.

Laikas ir mandagumas neleido ilgiau pabuvoti pas Profesorių ir jo artimuosius. Ta proga padarytos nuotraukos, manau, bus iškalbingesnės už Jūsų korespondentą.

J. Rimkevičius

Septyniadešimties metų sukaktį švenčiantį mūsų sąjungos brangų narį

prof. dr. inž. STEPONĄ KOLUPAILĄ

sveikina ir linki tęsti sėkmingą mokslo darbą  
OTTAWOS "PLIAS" SKYRIUS

MONTREALIO INŽINIERIAI LANKO  
OTTAWOS INŽINIERIUS

Gegužės 26 d. Montrealio PLIAS skyriaus nariai ir ponios buvo Ottawos skyriaus svečiai. Šio draugiško vizito sumanytojai buvo jauni inžinieriai A. Pusarauskas iš Montrealio ir A. Jurkus iš Ottawos. Tai buvo tulpių žydėjimo laikas Ottawoje, — jų pasodinama virš milijono kiekvieną pavasarį, — todėl pirmiausia ottawiškiečiai aprodė dalį Ottawos parkų pasipuošusių





*PLIAS Montrealio ir Ottawos skyrių susitikimas Ottawoje. Grupė lankiusi vandentiekio ir filtravimo įmonę.  
Foto A. Paškevičiaus*



*Dalis Montrealio ir Ottawos inžinierių su poniomis Champlain saloje, Ottawos upėje.*

žiūrėti gėlynų ir dekoratyvinių augalų valdžios centrinėje Experimental Farm, o kita grupė smulkiai apžiūrėjo neseniai pastatytą labai modernią Ottawos vandentiekio ir filtracijos įmonę. Įmonės inžinierius detalai parodė ir paaiškino visus įrengimus.

Pavakare visi susirinko J. V. Danių namuose po-

būviui, kurio metu arčiau susipažino ar atnaujino pažintis ir draugiškai pasidalino išpūdžiais ir mintimis tiek techniškais tiek bendrais reikalais.

Pirmas susitikimas dviejų kaimyninių skyrių labai gerai pasisekė ir montreališkai pakvietė ottaviškius atsilankyti į Montrealį.

*J. V. D.*

## **SPAUDOS APŽVALGA**

A. BALSAS

**MOKSLAS IR TECHNIKA** nr. 1, 1962

(Tęsinys)

**PIRMASIS DIZĖLINIS TRAUKINYS** sovietijoje pagamintas Rygos vagonų gamykloje. Iki šiol tokie traukiniai buvo perkami užsienyje.

Maskva skelbia fantastinį projektą: statomas kombinatas, kuris gamins visiškai paruoštus blokus-butus. Vieno ir dviejų kambarių butai bus gaminami netik su užbaigta vidaus apdaila, bet ir su įmontuotais virtuvės baldais. Kombinato gamybinis pajėgumas 600 tūkst. kv. m. gyvenamo ploto per metus. Visi darbai bus atliekami konvejeriais. Penkių aukštų 60 butų namas bus pagaminamas per 35 val. Maždaug tiek pat laiko reikės jam sumontuoti statybinėje aikštelėje. Paliekame skaitytojų valiai tikėti, ar netikėti tokia sovietų statybine galybe. Sovietai paliko skaitytojams spręsti, kiek toks kombinatas su tokia produkcija gali kainuoti, jei jie iš kart neatmes tokio pajėgumo kombinato praktiškumą.

Kapitalistinio pasaulio išradimai: JAV-bėse išleidžiami prietaisai "Airjet Sonic Defoamer", kuris akimirksniu gesina putas suslėgto oro garsinio dažnumo virpesiais.

Ten yra gautas naujas elastomeras, vadinamas slidžiu kaučiuku, kuris pasižymi geromis antifrikcinėmis savybėmis.

Ten pat mašina putų plastmasei priklijuoti prie audinio. Plastmasė ir audinys, suvynioti į atskirus

ritinius, patenka į mašiną, turinčią specialų degiklį liepsnai palaikyti. Plastmasė eidama pro liepsną lydosi ir velenėliu prispausta prie audinio gerai pri-siklijuoja (mūsų pastaba: praėjusiais metais šios rūšies medžiagos ir iš jų pagaminti drabužiai plačiai pasirodė JAV-bių rinkoje).

**MOKSLAS IR GYVENIMAS** nr. 7, 1962

P. PETRAUSKAS rašo apie "broliškujų" ryšių jėgą. Nėra reikalo skaičiuoti tas visas gėrybes, kurias sovietija tiekia pavergtai Lietuvai. Anot autoriaus, sovietinių tautų parama jaučiama kiekviename žingsnyje. Nors Kauno Politechnikos Inst. kasmet išleidžia tūkstančius inžinierių bent 40 specialybių, bet rusai visvien "gelbsti" ir masiškai siunčia savo inžinierius ir specialistus į Lietuvą. Lietuviškomis staklėmis naudojasi 130 sovietinių įmonių. Retas sovietijos rajonas, kur nepasiekia lietuviški elektros skaitikliai.

Truputis svaiginančios statistikos. Pramonė nuo 1940 m. iki 1960 m. išaugusi 11 kartų. Pramonė nuo 1960 m. iki 1980 m. išaugs 9 kartus — taigi, palyginus nuo 1940 m. 99 kartus! Toki sovietiniai tempai galima palyginti tik su ta pupa, kuri sapne įaugo į dangų.

Grįžtant prie butų statybos, pasididžiuojama, kad kasdien naudojimui atiduodama 27 butai, kas visai Lietuvai nesudaro 10000 butų per metus. Tai būtų apie ketvirtadalis buržuazinės Lietuvos statybos, kuri net to meto sąlygomis nepajėgė tenkinti pareikalavimo. Jei pramonė kils 9 kartus, tai butų statyba





## A. A. Inž. PIJUS J. ŽIŪRYS

Š. m. rugsėjo mėn. 19 d. po sunkios ligos mirė inžinierius-chemikas Pijus J. Žiūrys, vienas iš didžiausių Amerikos lietuvių asmenybių ir kovotojų dėl Lietuvos laisvės.

Pijus Žiūrys atvyko į šį kraštą būdamas tik šešių metų amžiaus. Čia išsimokslino ir Syracuse Universitete gavo chemijos inžinieriaus laipsnį. Dirbo kaip chemikas eilėje didžiųjų Amerikos firmų. Vėliau įsteigė nuosavą chemijos įmonę, Acme Laboratories Clevelande. Jo specialybė buvo dažų chemija, ypatingai dažų specialiams reikalams. Jis buvo pažangus ir išradingas chemikas, nors jo laboratorija ir neišaugo į didelę įmonę, bet yra laimėjęs keletą kariuomenės užsakymų specialiams uždaviniams. Kai kurios vairuojamos raketos yra dažytos jo komponuotais dažais.

A. a. Pijus buvo veiklu Clevelando PLIAS nariu. Jis dalyvavo beveik visuose Clevelando PLIAS susirinkimuose ir mažiausiai kartą metuose ruošdavo susirinkimus savo gražioje rezidencijoje prie Erie ežero kranto Clevelando

### A. a. PIJUI ŽIŪRIUI

PLIAS C. Valdybos vicepirmininkui mirus, jo žmonai ir artimiesiems reiškiamo nuoširdžią užuojautą.

ALIAS ir PLIAS Centrų Valdybos

priemiestyje. PLIAS centro valdyboje ėjo vicepirmininko pareigas, deja, dėl silpnėjančios sveikatos paskutiniaisiais metais aktyviai čia nepasireiškė.

Pijus Žiūrys liks visų mūsų atmintyje ne dėl savo techniškios, bet dėl bendrosios lietuviškos veiklos, kurioje pasireiškė dar būdamas studentu. Buvo laikomas vienu iš geriausių kalbėtojų. Jis buvo nepaprastas patrijotas, idealistas, pasišventęs kovoti dėl Lietuvos laisvės. Jis buvo didelių gabumų, didelės energijos žmogus. Sugebėdavo nepaprastai tiksliai suprasti problemą ir ją tiksliai formuluoti tiek raštu, tiek žodžiu. Jis buvo vienas iš vadovų Amerikos Tautininkų sudarytos Lietuviškos Misijos. Tvirtai reiškėsi San Francisco konferencijoje, kur buvo padėti UNO pagrindai, kovodamas ten dėl Lietuvos teisių,

Už nuopelnus Lietuvai buvo apdovanotas Gedimino Ordinu.

Nepaprastai daug padėjo lietuviams atsidūręs tremtyje. Laike karo gerai uždirbęs, jis didelę dalį sutaupų sunaudavo lietuvių DP šelpimui. Pradėjęs lietuviams emigruoti į Ameriką, jo namai buvo tikra pereinamoji stovykla šimtams lietuvių. Jis nesigailėjo nei laiko nei energijos remti kiekvieną naudingą lietuvišką pasireiškimą. Išrinktas Čiurlionio Ansamblio garbės nariu ir laikomas mecenatu didelio skaičiaus lietuviškų organizacijų.

Gal geriausiai apibūdina tą kilnią ir šviesią asmenybę jo paties parašytas įrašo tekstas ant jo palaikų urnos: "Ilsisi Pijus Žiūrys, miręs toli nuo savos Tėvynės ir miręs jos pasiilgęs".

Dr. Inž. Alg. Nasvytis

## SPAUDOS APŽVALGA

(Tęsinys iš 23 psl.)

vykdoma tik devintadaliu to, kas turėtų būti statoma. Kodėl taip yra, paaiškina sovietinis pasididžiavimas: "Daugėlių statybinių medžiagų kombinatas, Vilniaus ir Klaipėdos silikatinių medžiagų kombinatai tiekia plytas plėšiminių žemių užkariautojams" — taigi, lietuviškos plytos transportuojamos keletą tūkstančių km. į statybos vietas. Sovietijoje viskas galima ir ekonomiškai, bet beveik beviltiškai pavergtai Lietuvai pasinaudoti savo gaminiais.

P. SUVEIZDIS — Lietuvos ir Kaliningrado (Karaliaučiaus) srityse atrasti 150-180 m. storio druskos klodai. Visa bėda, kad ši gryna druska yra 700-1000 m. gelmėse. Eksploatacija bus galima tik pro gręžinius siurbiant druskos tirpalus.



## STATYBA IR ARCHITEKTURA, 1961, gruodis.

K. DRAGŪNAS iš naujo pasisako apie rezervus plienbetonio gamybai didinti. Didžiama betono gamyklų jau rekonstruojamos, nes paseno gamybos būdai, dar nepradėjus jų pilnai panaudoti. Taip pvz. Vilniaus stygbetonio linija reikia rekonstruoti dar 1962 m. Šio racionalaus gaminio dirbtuvė Kaune bus pastatyta tik 1963 m. pabaigoje. Siūloma ir šią būsimą gamyklą perprojektuoti.

Matyti didelis sujudimas tam nedaugeliui Lietuvoje projektuojamų įmonių statybai įvykdyti. Reikia daugiau surenkamojo plienbetonio fabrikų, negu numatomų statyti įmonių skaičius.

P. RUŠKŪNAS, M. GYRSKAS, J. ČESNA — apie konstrukcijų parinkimą gyvenamųjų namų plienbetoniniams sutapdintiems stogams. Tema recenzuota anksčiau.

Nežinomas autorius parašė inžinerinę poeziją apie pirmąjį laivą Klaipėda - Chersonas. Įkvėptas N. Chruščiovo pasakymo 22 partijos suvažiavime: "Dideli kroviniai sriausiai iš šalies šiaurės vakarų ir kitų rajonų, o taip pat kroviniai einą iš Baltijos jūros, tada galės eiti per Juodosios jūros uostus, aplenkdami Gibraltarą, į Viduržemio jūrą, o iš pietinių rajonų — Dniepru per Pripetę ir Nemuną — į Baltijos jūrą". Nežinia kiek tiesos — autorius prisimena, kad pirklių ir vertelgų engiamieji skurdžiai, kaip tie Volgos burliokai, ties Birštono Nemuno kilpa sausuma tempė valtis — sunkiai, suplušę, sukaitę — siekdami sutrumpinti nuotolį. Nevien dėl nuotolių, — autorius nusileidžia, bet ir dėl slenksčių, akmenų. Klausimas dabar daug lengvesnis, nes vietoje 4 suverenių valstybių šio kelio baseine dabar tik viena sovietija.

A. SPELSKIS — apie Vilniaus perspektyvinio plano ugdymo problemas.

E. BORKAUSKAS — impregnuoti gipso dirbiniai. Tai mėginimas apsaugoti gipsą nuo ardančios vandens įtakos. Nustatyta, kad aukštaverčiai gipso gaminiai, impregnuoti grynu bitumu ir palaikyti van-

denyje 30 dienų, nesumažino savo pirmykščio atsparumo tempimui. Darant bandymus su paprasto statybinio gipso pavyzdžiais, gautas 12% padidėjimas tempimui, bet ir 37% sumažėjimas gniuždinimui, kuris aiškina įvyko dėl valkšnios rišamosios medžiagos. Paašikėjo, kad bitumas nesulaiko nuo tokių dirbinių irimo vandenyje. Jei naudojama gipso-betono medžiaga, irimas lėtėja, bet jo procesas lieka nepašalintas.

Sovietų Rusijoje pradėta gaminti sudedamoji arkinė santvara, kurios vaizdas čia pat duodamas: Sandūras galima suvirinti. Jų angos 12-49 m.

VENGRIJOS komjaunuolis E. Zalatojus sukūrė 1 km ilgumo namą. Nežinia, ar už tai gavo premiją.

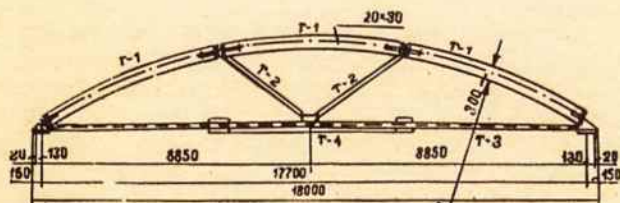
## MOKSLAS IR TECHNIKA

A. MARCINKEVIČIUS ir R. NAŠLIŪNAS — automatinis ženklų atpažinimas. Daugelis šiuolaikinių automatikos problemų glaudžiai susijusios su optinės informacijos mašininio atpažinimo klausimais. Straipsnyje supažindinama su abėcėlinės informacijos atpažinimo būdais, pagrindinėmis skaitančių automatų vystymosi ir pasinaudojimo kryptimis, nurodomas jų efektyvumas.

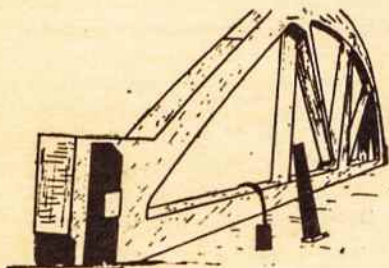
Šiuo metu elektroninės skaičiavimo mašinos lengvai apdoroja specialiai paruoštus davinius — perforacines korteles bei juosteles, magnetines juosteles. Dabar daug dirbama sukurti mašiną, kuri galėtų atpažinti rankraštį, bet tai ir yra pati sunkiausia problema. Tikslai giliai išmodeliavus žmogaus atpažinimo procesą bus įmanoma padaryti išvadas, kiek galimas mašininis rankraščio atpažinimas. Sukūrus tinkamą atpažinimo mašiną, pasidarytų galima, kad tokia mašina pakeistų 75 perforuotojus.

M. TAGUNOVAS — Požeminės dujų saugyklos. Dujų sunaudojimas buitiniams reikalams labai nevienodas ir priklauso nuo metų sezono. Vasarą dujų sunaudojimas smarkiai sumažėja. Naudojant vien dujotiekį, tektų statyti didesnio skersmens magistralės ir galingesnes kompresorines stotis. Taip atsiranda reikalas statyti dujų saugyklas. Seniau buvo naudojami metaliniai rezervuarai (gazholderiai — pagal autorių) — irgi brangi priemonė. Todėl vis labiau pradedamas taikinti požeminis dujų laikymo metodas, panaudojant atitinkamas geologines žemės plutos struktūras (JAV). Pigiausias ir sėkmingiausias variantas dujų laikymas vandeninguose klotuose. Metalinės antžeminės saugyklos yra apie 300 kartų brangesnės už požeminę saugyklą. Lietuvai dabar reikia 120 mln. kub. m. talpos saugyklos. Po keliolikos metų ji turės būti bent triguba.

J. VITKAUSKAS reikalauja, kad žemės ūkiui būtų skiriamos tik patikimos mašinos. Pripažįsta, kad žemės ūki mašinos dirba labai sunkiomis sąlygomis: nuolat perkraunamos, pasireiškia dinaminis apkrovimas, vibracijos ir smūgiai. Jų priežiūra sovietijoje dažniausiai menka. Mašinos laiku netepamos, o jei tepamos — nekondenciniais, užterštais tepalais, netikrinami mašinų mazgų įtvirtinimai, detalių sujungimai, darbinės dalys nevalomos, piaunantieji elementai negalandami ir nesureguliuojami.



Sudedamoji arkinė santvara



Sarnyrinė 18 m arkinė gelžbetonio santvara



TECHNIKOS ŽODIS  
THE ENGINEERING WORD

c/o S. Dirmantas  
4241 So. Maplewood Ave.,  
Chicago 32, Ill. U.S.A.  
Postmaster:

Return Postage Guaranteed

BULK RATE

Dauguma mašinų laikomos lauke, greitai rūdyja. Elektros varikliai greitai perdega. Masinis reiškinys, kad konstrukcijos blogai suvirintos.

Paskaičius šiuos faktus darosi aišku, kodėl mašinos neveikia kai jos labiausiai reikalingos ir todėl derliaus nuėmimai užsitęsia iki vėlyvos žiemos. Pamename, kad Lietuvos klimato sąlygose derliaus nuėmimui dažnai svarbu valandos, galima sakyti, akimirkos. Štai kodėl dažnai nusiskundžiama nepalankiu Lietuvos klimatu.

Toliau autorius mini, kad daugelis Lietuvos gamyklų gamino visai netinkamas mašinas ir labai brangias. Šiam darbui buvo užangažuotos beveik visos Lietuvos dirbtuvės, pvz. staklių gamykla "Žalgiris", Baltijos laivų statykla ir pan., neskaitant tai paskirti ški skirtų įmonių. Visvien autorius tvirtina, kad tokia sovietinė mechanizacija gali numušti žemės ūkio gaminių savikainą. Tas galima, jei kolchozų vergams nemokės atlyginimų.

Jau daug kartų atsitiko, kad lietuviškus kolchozus nuo katastrofos išgelbėjo dalgės ir senosios transporto priemonės — vežimai.

MOKSLAS IR TECHNIKA nr. 3, 1962.

J. MANIUŠIS — Kapitalinė statyba — svarbiausias klausimas. Partijos sekretorius vėl išskaičiuoja didžiulius komunistų laimėjimus, sukurtą milžinišką statybos medžiagų pramonę, kuri, deja, pajėgia pastatyti tik apie dešimtadalį to, kas buvo statoma nepriklausomybės laikais. Vėl liudija, kad per praėjusius 3 metus pastatyta tik 835 tūkst. kv. m. gyvenamo ploto — reiškia, aprūpinta butais tik 16000 šeimų! Tai daug mažiau, negu P. Petrauskas mėgino patiekti. Daug kalba apie surenkamąjį plienbetonį, matomai, didelis jo pareikalavimas Rusijoje.

B. BAGINSKAS — apie chemiją žemės ūkiui. Priemena, kad be dirbtinių trąšų nėra derliaus. Populia-

riais 1980 m. planuojama naudoti po 500 kg trąšų 1 ha ariamos žemės. Autorius sako, kad palyginus su 1930 m., šiais metais sunaudojama azotinių trąšų 58 kartus, fosforinių trąšų 3 kartus ir kalio trąšų 19 kartų daugiau. Neaiškina autorius, kodėl, nežiūrint tokio tręšimo, Lietuvoje gaunami toki derliai, kokie gal tebuvo baudžiavos laikais.

P. KEMEŠIS — Kauno Politechnikos inst. automatikos katedros docentas reikalauja pagilinti institute matematikos ir fizikos dėstymą. Skaičiavimo mašinų specialistams reikalinga informacijos teorija, matematinė logika, skaičiavimo matematikos pagrindai. Matematikos katedra nekreipia dėmesio į šiuos dalykus. Tikimybių teorija ir matematinės statistikos pagrindai reikalingi daugelio specialybių inžinieriams, o matematikai to studentų nemoko. Reikalauja pašalinti konservatizmą.

Reikia pripažinti, kad tie dalykai gera būtų kiekvienam inžinieriui žinoti. Visa bėda, kad inžinieriui reikia per daug dalykų žinoti ir išmokti, o studijų metas nėra ilgas. Praktiškas klausimas: kiek ilgai matematika išsilaiko pas studentą, jei ji nėra praktiškai kultivuojama? Todėl reikia gerbti patyrusių profesorų patarimą: išmokinti jauną inžinierių savarankiškai mokslintis.

Jau 30 metų, kai veikia Kauno popieriaus fabrikas, dabar vadinamas J. Janonio vardu. Po karo teko jį atstatyti sovietinėmis jėgomis. Atrodo fabrikas sėkmingai veikia, nes ant jo popieriaus spausdinama didžioji tarybinė enciklopedija, Vaikų enciklopedija, daug sovietinių žurnalų. Be to, gaminamas puslaidininkinis popierius.

Giluminiam grėžimui norima panaudoti atominį reaktorių. Žemės traukos jėgos vairuojama į planetos branduolį, iki 10000 įkaitusi didžiulė reaktoriaus masė smigs į žemės plutą, padarydama šachtą stipriomis suldytų uolienu sienomis. Tokioje šachtoje bus galima įtaisyti įvairius įrengimus žemės gelmių šilimai išnaudoti. Tokia atominė raketa artimiausios ateities reikalas, bet šiuo metu sovietams svarbiau karinės reikšmės atominiai sprogdinimai.



Architektas  
JONAS STELMOKAS išlaikė  
Pennsylvanijos valstijos  
valstybinius egzaminus ir gavo  
leidimą verstis savarankiška  
architektūros praktika.  
Vergšo reikalais kreiptis  
šiuo adresu:

339 Summit Road, Media, Pa.; Tel. L.Owell 6-7310

Šiame numeryje turėjome daugiau vietos skirti suvažiavimui. Teko atidėti dr. R. Zalubos — "Erdvės ir jų užkariavimas", dr. inž. V. Gylio — "Skaitmeniniai komputeriai" tąsą, K. Kizlauskos — "Nevienodo mišinio vidaus degimo varikliai" ir V. Senutos — "Naujų medžiagų naudojimas statybai" straipsnius sekančiam T. Ž. numeriui. Red.